

Universiteit Twente

Hoe behoeften na een delict in kunnen spelen op de bereidheid om deel te nemen aan bemiddeling

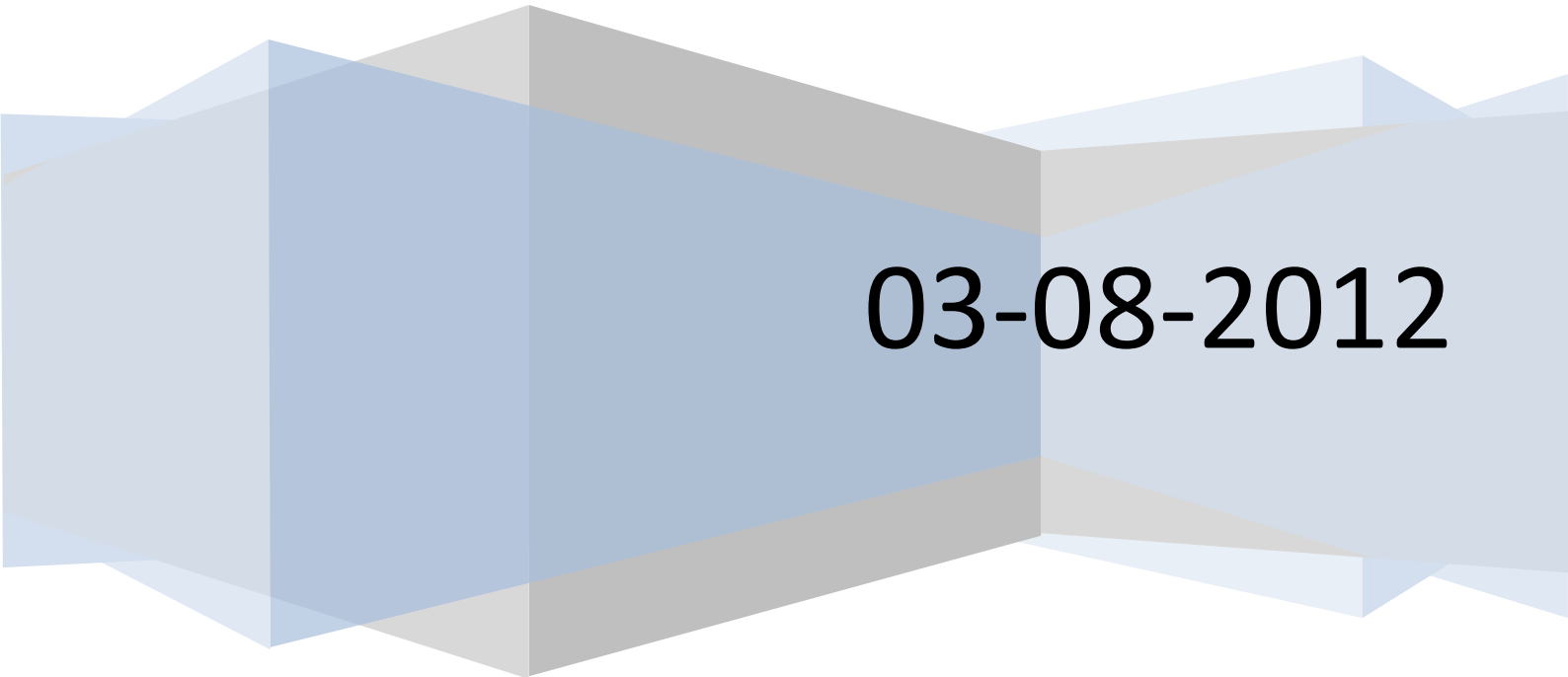
Vanuit het perspectief van het slachtoffer

Tamara Mesman

Eerste begeleider: Sven Zebel

Tweede begeleider: Elze Ufkes

03-08-2012

Samenvatting

Slachtoffer in Beeld biedt sinds 2007 aan slachtoffers en daders in Nederland de mogelijkheid om bemiddeld contact te hebben met elkaar. Slachtoffers en daders hebben onderling en binnen de groep waarin zij vallen (slachtoffer of dader) verschillende behoeften met betrekking tot het soort bemiddeling. Dit onderzoek richt zich op de behoeften die slachtoffers kunnen voelen, die kunnen leiden tot het bereid zijn tot slachtoffer-daderbemiddeling. In dit onderzoek wordt verondersteld dat de behoefte aan het herstel van macht een overkoepelende behoefte is voor de andere behoeften die ontstaan na een delict. Er wordt onderzocht of deze machtsbehoefte kwadratisch kan zijn, dit betekent dat wanneer de behoefte aan machtsherstel laag is er minder snel voor bemiddeling wordt gekozen, maar dat deze keuze ook gemaakt wordt wanneer de behoefte aan het herstel van macht juist hoog is; bij een gemiddelde behoefte aan macht wordt bij een kwadratisch verband de meeste bemiddeling verwacht. Ook wordt onderzocht of bepaalde meer specifieke behoeften invloed hebben op het wel of niet bereid zijn om deel te nemen aan een slachtoffer-daderbemiddeling. Deze vragen worden geanalyseerd met behulp van de gegevens reeds verkregen bij het onderzoek van Zebel (2012). Deze data geven niet direct behoeften, dus wordt er gewerkt met proxy's van behoeften. Er wordt verwacht dat er een dergelijk kwadratisch verband gevonden wordt, waarbij een lage en hoge behoefte aan machtsherstel zorgt voor geen bereidheid om deel te nemen, een enigszins lage behoefte aan herstel van macht voor een bereidheid om deel te nemen aan een slachtoffer-dadergesprek en een enigszins hoge behoefte aan machtsherstel een bereidheid oplevert om deel te nemen aan indirect contact. Verder wordt er verwacht dat lage scores op de proxy behoeften leiden tot een niet deelname en dat de proxy behoefte aan machtsherstel de bereidheid om deel te nemen het beste voorspelt en ook de grootste invloed heeft op deelname, in vergelijking met de andere proxy behoeften. Het blijkt dat het eens zijn met de vraag of de dader het misdrijf met voorbedachte rade heeft gepleegd de kans groter maakt dat het slachtoffer bereid is om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling, tevens is er niet geheel significant verband tussen de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling en of het slachtoffer denkt dat hij/zij is uitgekozen. Er blijkt geen sprake te zijn van een kwadratisch verband tussen de proxy behoefte controleverlies (welke het dichtst bij de behoefte aan machtsherstel komt) en de bereidheid om deel te nemen. Dit kan te wijten zijn aan het soort data waarmee gewerkt is, maar er zijn ook nog andere mogelijkheden waar rekening mee moet worden gehouden in het vervolg. Verder is het van belang voor de organisatie Slachtoffer in Beeld dat zij rekening houdt met of het slachtoffer denkt dat het delict met voorbedachte rade is gepleegd en of het slachtoffer denkt dat hij/zij is uitgekozen. Wanneer dit het geval is, is de kans namelijk groter dat het slachtoffer bereid is tot bemiddeling.

Inhoud

Samenvatting.....	1
1. Inleiding.....	3
1.1. Effecten van slachtoffer-daderbemiddeling op slachtoffers	3
1.2. Bereidheid om deel te nemen.....	4
1.3. Behoeften van slachtoffers	5
1.4. Machtsherstel	6
2. Hypothesen.....	9
3. Methoden.....	11
3.1. Participanten.....	11
3.2. Metingen.....	11
4. Analyseplan.....	14
4.1. Factor- en betrouwbaarheidsanalyse.....	14
4.2. Logistische regressie analyse	14
5. Resultaten.....	16
5.1. Factor- en betrouwbaarheidsanalyse.....	16
5.2. Bemiddeling	17
5.3. Logistische Regressie	18
6. Discussie, conclusie en aanbevelingen.....	24
6.1. Discussie.....	24
6.2. Conclusie.....	26
6.3. Aanbevelingen.....	29
7. Literatuur.....	30
8. Bijlagen	31
8.A. Needs-based models	31
8.A.1. Needs-based model of reconciliation	31
8.A.2. Hiërarchie van behoeften.....	31
8.B. Vragenlijst van Zebel (2012).....	32

1. Inleiding

Slachtoffer worden van een geweldsdelict, zedendelict, inbraak of een ander soort delict, kan gepaard gaan met een belangrijke verandering in de behoeften die gevoeld worden voor en na het delict. Het kan bijvoorbeeld zijn dat het slachtoffer de dader vragen wilt stellen of een excuus verlangt. In Nederland kunnen slachtoffers met dergelijke wensen naar de organisatie Slachtoffer in Beeld. Deze organisatie regelt sinds 2007 slachtoffer-dadergesprekken waarbij een professionele bemiddelaar aanwezig is om te zorgen dat het gesprek goed verloopt. Deze gesprekken zijn vrijwillig, eenmalig, alleen mogelijk wanneer er aangifte gedaan is, en bedoeld voor slachtoffers en daders die door een misdrijf aan elkaar zijn verbonden (Jaarverslag 2010, Slachtoffer in Beeld). Tijdens dit gesprek kan het slachtoffer vragen aan de dader stellen, kan de dader zijn spijt betuigen en krijgen beide partijen de kans om de andere kant van het verhaal te horen. Dit slachtoffer-dadergesprek kan het slachtoffer helpen bij het verwerken van het delict en de dader kan inzien welke schade hij/zij heeft veroorzaakt, waardoor wellicht het slechte pad niet meer wordt opgezocht (Jaarverslag 2010, Slachtoffer in Beeld). Voordat een dergelijk gesprek tot stand komt, is er contact met het slachtoffer en de dader. Tijdens dit voorbereidende contact wordt er gekeken naar de motieven van beide partijen. Deze voorbereiding is nodig om te voorkomen dat de partijen met de verkeerde intenties en verwachtingen het gesprek in gaan. Wanneer één van beide partijen geen direct face-to-face contact (een slachtoffer-dadergesprek) wenst te hebben, biedt Slachtoffer in Beeld ook andere, meer indirecte vormen van bemiddeling aan. Dat kan een briefwisseling zijn, waarbij de partijen in brieven met elkaar communiceren, of een pendelbemiddeling, waarbij er via een bemiddelaar contact is, zonder dat de partijen elkaar direct zien. Bij 43% van de aangemelde zaken van 2007 tot 2010 kwam het daadwerkelijk tot een bemiddeld contact (Jaarverslag 2010, Slachtoffer in Beeld). Dit percentage gaat over zowel de directe als de indirecte vorm van bemiddeling.

In deze inleiding wordt er onder andere een theoretisch kader geschetst, waarbinnen het onderzoek zich afspeelt. Allereerst zal slachtoffer-daderbemiddeling nader bekeken worden, met voornamelijk een focus op de effecten daarvan. Wanneer dit duidelijk is, zal worden ingezoomd op wat invloed heeft op de bereidheid om deel te nemen aan een dergelijke bemiddeling en wat het verschil is tussen de groep die wel bereid is en de groep die niet bereid is. Hieruit volgt dat verschillende groepen andere behoeften hebben, welke dit zijn en hoe deze een invloed kunnen hebben op de beslissing wordt belicht in het daaropvolgende onderdeel. Tot slot van het theoretisch kader wordt machtsherstel en zijn invloed bekeken in het licht van de daarvoor besproken onderdelen. De inleiding eindigt met de onderzoeksvragen die naar aanleiding van het theoretisch kader gesteld worden. In de hypothesen en de methoden wordt nader bepaald hoe deze vragen beantwoord kunnen worden. In de analyse staat gedetailleerd uitgewerkt hoe de gegevens onderzocht moeten worden. De resultaten zijn daarna te vinden met tot slot de discussie, conclusie en aanbevelingen. Daarin wordt er met een kritische blik naar het onderzoek gekeken en vastgesteld wat voor waarde het onderzoek heeft. Wat voor gevolgen dit heeft voor andere onderzoeken, wordt in de aanbevelingen nader besproken.

1.1. Effecten van slachtoffer-daderbemiddeling op slachtoffers

De effecten van slachtoffer-daderbemiddeling op slachtoffers is in verschillende onderzoeken aan de orde geweest (zie Zebel, 2012; Daly, 2004; van Garsse, 2012). Naast het perspectief van het slachtoffer, is, bij de genoemde onderzoeken, ook het perspectief van de dader opgenomen. In het huidige onderzoek zal enkel ingezoomd worden op het perspectief van de slachtoffers, waarbij het perspectief van de daders niet meegenomen wordt. Hiervoor is gekozen, omdat de beschikbare literatuur over de behoeften van slachtoffers vele malen talrijker is dan de literatuur over de behoeften van daders.

De onderzoeken gaan over de uitkomsten van slachtoffer-daderbemiddeling. De onderzoeken zijn op verschillende wijzen uitgevoerd, enkele van deze onderzoeken, te weten Zebel, 2012 en van Garsse, 2012, zijn uitgevoerd in een niet-experimentele setting. De gevonden verschillen tussen de slachtoffers die bereid zijn deel te nemen aan herstelrecht en de slachtoffers die hiertoe niet bereid

zijn, kunnen in deze onderzoeken te wijten zijn aan andere behoeften, in plaats van de effecten van het al dan niet deelnemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Het is belangrijk om naar gemeenschappelijke behoeften te kijken om beter in te kunnen spelen op wat slachtoffers willen en wanneer zij dit willen. Hierdoor zou het aanbod van slachtoffer-daderbemiddeling geoptimaliseerd kunnen worden. Met gemeenschappelijke behoeften worden de behoeften bedoeld die binnen één groep slachtoffers, zoals de groep die bereid is om deel te nemen, overlappen. In dit onderzoek zullen de behoeften die slachtoffers voelen na een delict bekeken worden en hoe deze behoeften invloed hebben op de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling, ook wordt er gekeken of de behoeften invloed hebben op het soort interactie wat er uiteindelijk plaatsvindt. Deze bemiddeling kan drie vormen aannemen; geen, indirecte, of directe bemiddeling. Enkele van de behoeften ontstaan door de gevolgen die het delict voor het slachtoffer met zich meebrengt. Sheldon (2011) stelt een tweedeling in behoeften voor; behoeften als voorwaarden en behoeften als motieven. De eerste ziet behoeften als randvoorwaarden waarbij mensen zich kunnen ontwikkelen, de tweede ziet behoeften als een drijfveer van gedrag, als motieven. De behoeften die slachtoffers na een delict voelen, zijn behoeften die werken als motieven. Door deze behoeften gaan de slachtoffers op zoek naar een vervulling daarvan.

Zebel (2012) concludeert dat slachtoffers minder angst en woede ervaren richting de dader na een slachtoffer-dadergesprek. Tevens ondervinden slachtoffers die deelnemen aan de andere vormen van bemiddeling (briefwisseling en pendelbemiddeling) een afname van angst, echter wordt er geen afname van woede ervaren. Uit het onderzoek van Daly (2004) blijkt dat het proces van bemiddeling een positieve invloed kan hebben op het herstel van het slachtoffer een jaar later. Dit is echter afhankelijk van de mate van angst die slachtoffers ervaren na een delict en hoe vaak ze van deze angst last hebben. Waarbij een lage mate van angst (gecombineerd met weinig last van deze angst) zorgt voor een positievere invloed op het herstel dan een hoge mate van angst (en daar veel last van hebben). Hieruit kan opgemaakt worden dat slachtoffers met minder angst sneller een bemiddeling aan kunnen gaan met de dader, waardoor deze angst nog verder verminderd wordt. Dit in tegenstelling tot de slachtoffers met een hogere mate van angst. Voor deze groep is het belangrijk om langer te wachten met bemiddeling, totdat de angst verminderd is, waardoor de bemiddeling een positiever effect kan hebben op de deelnemers.

1.2. Bereidheid om deel te nemen

Er is nog weinig onderzoek gedaan naar wat voor soort verschillen er bestaan tussen slachtoffers wat betreft hun bereidheid tot deelname aan bemiddeling. De slachtoffers zijn in drie verschillende groepen te verdelen; slachtoffers die niet willen deelnemen, bereid zijn deel te nemen maar waarbij er geen bemiddeling plaats vindt, of daadwerkelijk deelnemen aan een bemiddeling. Deze verschillen kunnen ontstaan door andere behoeften, emoties, of manier van omgaan met het gebeurde. In het onderzoek van Zebel (2012) wordt naar aanleiding van deze verschillen gerefereerd naar de onderzoeken van Strang *et al.* (2006) en Sherman *et al.* (2005). Strang *et al.* (2006) hebben gevonden dat er een vermindering in angst en woede lijkt te zijn bij de slachtoffers die deelnamen aan een slachtoffer-daderbemiddeling. In vergelijking met de niet deelnemende slachtoffers, voelden de deelnemende slachtoffers ook een hogere empathie en gevoel van oprechtheid van het gemaakte excuus door de daders. Het gevoel van oprechtheid van de excuses is ook gevonden door Sherman *et al.* (2005). Zij vonden dat daders die deelnemen aan slachtoffer-daderbemiddeling significant vaker excuses maken richting het slachtoffer, dan wanneer de zaak naar de rechtbank gaat (respectievelijk 84% tegenover 14%). De slachtoffers ervaren deze excuses vervolgens als oprecht (respectievelijk 69% en 8%). In dit onderzoek werd enkel gebruik gemaakt van gerandomiseerde, gecontroleerde groepen, waarbij sommige slachtoffers werden toegewezen aan de 'restorative justice' groep (slachtoffer-daderbemiddeling) en andere aan 'conventional justice' (rechtspraak). De verschillen die gevonden zijn, hebben om deze reden te maken met het feit of er wel of geen gebruik werd gemaakt van slachtoffer-daderbemiddeling. Bij het onderzoek van Strang *et al.* (2006) kan deze conclusie niet getrokken worden, in verband met de niet-experimentele setting. Bij het interpreteren van de data van Sherman *et al.* (2005) voor de Nederlandse slachtoffer-dadergesprekken, moet er wel een

kanttekening worden gemaakt. De deelname aan slachtoffer-daderbemiddeling is in Nederland namelijk geheel vrijwillig, maar er mag enkel gebruik van worden gemaakt, wanneer er gebruik gemaakt is van de rechtspraak (d.m.v. een aangifte). Dit is een verschil met Engeland, Nieuw-Zeeland en Australië (Wenzel, Okimoto, Feather en Platow, 2008; Daly, 2005; Strang *et al.*, 2006), waarbij er voor slachtoffer-daderbemiddeling gekozen kan worden, zonder dat hieraan rechtspraak vooraf is gegaan.

Het soort delict is, naast de behoeften van slachtoffers, een andere factor die invloed heeft op de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Uit het onderzoek van Niemeyer en Shichor (1996) blijkt dat in Orange County (VS) 79% van de slachtoffers van kleine persoonlijke delicten deelnemen aan slachtoffer-dadergesprekken. Hierbij moet gedacht worden aan vervelende telefoongesprekken, verstoren van de rust, en verboden terrein betreden. Van de serieuze persoonlijke delicten ging 58% van de slachtoffers akkoord met de bemiddeling. Dit zijn delicten zoals aanvallen met een dodelijk wapen, (poging tot) moord, en lichamelijk letsel. Van de kleine en serieuze eigendomsdelicten was dit percentage bij beiden 74%. Een voorbeeld van kleine eigendomsdelicten is het gebruik van graffiti. Voorbeelden van serieuze eigendomsdelicten zijn inbraak, grote diefstal, en brandstichting. De slachtoffers die kozen om niet deel te nemen aan de bemiddeling hadden hiervoor verschillende redenen: ze vonden de zaak niet belangrijk genoeg (35%), hadden al een andere regeling getroffen met de dader (13%) en een klein gedeelte (9%) had niet genoeg vertrouwen in de intenties van de dader. Hieruit blijkt dat het soort delict (eigendoms- of persoonlijk delict) invloed kan hebben op de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Waarbij het eigendomsdelict sneller zorgt voor een hogere bereidheid, dan het persoonlijk delict. Dat slachtoffers de zaak niet belangrijk genoeg vonden en daarom niet voor bemiddeling kiezen, kan bij elk soort delict een rol spelen. Wanneer een slachtoffer flink in zijn/haar macht is aangetast kan het delict op zich voor het slachtoffer niet voldoende belangrijk zijn om wat met deze gevoelens te doen en te kiezen voor bemiddeling.

Om hier verder op in te gaan, wordt er gekeken naar het onderzoek van Wyrick en Costanzo (1999). Zij suggereren een interactie tussen het type delict, de verstreken tijd en de bereidheid om deel te nemen aan bemiddeling. Uit hun onderzoek blijkt dat de participatie (daadwerkelijk contact) aan slachtoffer-daderbemiddeling hoger is bij eigendomsdelicten, en wanneer het slachtoffer een persoon binnen een organisatie is in plaats van een individu (dit werd ook gevonden in de vergelijking van serieuze persoonlijke delicten en eigendomsdelicten uit het onderzoek van Niemeyer en Schichor, 1996). Het soort delict werkt verder als een modererende factor voor de verstreken tijd tot een bemiddeling, waarbij de bemiddeling, naast vaker, ook sneller tot stand kwam bij eigendomsdelicten dan bij persoonlijke delicten. Voor een optimale participatie, stellen zij daarom een snelle behandeling van zaken die met eigendomsdelicten te maken hebben en een vertraagde behandeling voor persoonlijke delicten voor. Deze conclusie is niet uitsluitend gebaseerd op de bereidheid om deel te nemen onder slachtoffers, maar ook onder daders. In het onderzoek werd namelijk gekeken naar de uiteindelijk, daadwerkelijk bemiddelde contacten (die alleen tot stand komen als beide partijen willen). Dit betekent dat er niet apart rekening is gehouden met wat voor een soort bemiddeling de slachtoffers wilden die wel bereid waren, maar waarbij de dader dit niet was. Deze conclusie kan echter wel in de praktijk gebruikt worden om te beslissen wanneer Slachtoffer in Beeld het beste de keuze van bemiddeling voor kan leggen aan de daders en slachtoffers.

1.3. Behoeften van slachtoffers

Ondanks dat er weinig bekend is over de verschillende behoeften die leiden tot een slachtoffer-daderbemiddeling, is er wel onderzoek gedaan naar de behoeften die slachtoffers in het algemeen voelen na een delict. Zoals de literatuurréview uitgevoerd door ten Boom en Kuijpers (2008) voor het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC) over de behoeften van slachtoffers van delicten. De behoeften, die zij hebben geïdentificeerd, kunnen worden ingedeeld in verschillende vlakken: emotioneel, strafproces in ruime zin, informatie, praktisch, financieel en primair. Hiernaast identificeren zij welke groep uit de samenleving het slachtoffer hulp kan bieden bij

het vervullen van deze behoeften. De slachtoffers die contact zoeken met Slachtoffer in Beeld kunnen bij deze organisatie vervulling van enkele behoeften uit verschillende vlakken vinden (zie tabel 1). Deze worden voornamelijk door de dader vervuld. De behoeften waar het om gaat, liggen in het emotionele vlak, strafproces in ruime zin en het informatievlak. Daders kunnen het slachtoffer helpen bij het herstellen van de relatie(s) en de verwerking van het gebeurde, wat onder het emotionele vlak valt. Wanneer over het strafproces in ruime zin wordt gesproken, wil het slachtoffer dat de dader bewust wordt van de consequenties van de daad, en is er sprake van de behoefte vanuit het slachtoffer aan een ontmoeting met de dader. De dader kan het slachtoffer ook aan overige informatie helpen, zoals antwoorden op vragen als ‘waarom ik?’, of ‘volgde u mij al langer?’. Op de andere vlakken kan slachtoffer-daderbemiddeling geen uitkomst bieden, hierbij kunnen politie, justitie, bekenden of overige instanties helpen.

Vlak van behoefte	Soort behoefte
Emotioneel	Herstel, herstel relatie(s)
	Verwerking
Strafproces in ruime zin	Uitkomsten
	Proces van bewustwording van consequenties van daad bij dader
	Ontmoeting slachtoffer-dader
Informatie	Overige informatie

Tabel 1 Behoeften van slachtoffers na een delict (op basis van Boom en Kuijpers, 2008)

Ook Shnabel en Nadler (2008) hebben onderzoek gedaan naar de behoeften van slachtoffers. Zij hebben vier verschillende studies gedaan om hypothesen, gebaseerd op het needs-based model of reconciliation (zie bijlage 8.A.1.), te onderzoeken. Dit model gaat uit van een bepaalde behoefte waar niet aan voldaan is bij de dader en bij het slachtoffer. Ze kunnen elkaar helpen bij het vervullen van de behoefte. Wanneer dit gebeurd is, zal er bij beiden een vergrote bereidheid zijn tot verzoening. De veronderstelling dat het slachtoffer en de dader op zoek gaan naar een vervulling van de behoeften heeft zijn kern in Maslow's hiërarchie van behoeften (zie bijlage 8.A.2.). Deze stelt dat er verschillende niveaus van behoeften zijn; de behoeften uit het laagste niveau moeten eerst worden vervuld, voordat de behoeften van het niveau erboven aandacht krijgen. De behoeften die Shnabel en Nadler (2008) identificeren bij de dader en het slachtoffer (respectievelijk moraliteit en status) vallen in het veiligheidsniveau, welke enkel boven de fysiologische behoeften staat. Hieruit blijkt dat het slachtoffer en de dader deze behoeften sneller vervuld willen zien dan de behoeften die ze kunnen hebben in de niveaus erboven (liefde/behoren, waardering, en zelf-actualisatie). Bij het slachtoffer is de behoefte aan status aanwezig na een delict. Een belangrijk onderdeel hieruit is het gevoel van macht dat is verloren (Shnabel en Nadler, 2008). Macht raakt dus, net zoals de status, de basisbehoeften. Wanneer deze macht (gedeeltelijk) is verloren door een delict, probeert men dit verlies te herstellen.

1.4. Machtsherstel

De woorden behoefte aan macht, machtsverlies en machtsherstel klinken redelijk zwaar en het is tevens niet duidelijk wat deze woorden precies betekenen. Daarom is het van belang deze concepten te concretiseren, te beginnen bij het concept wat in alle drie naar voren komt; macht. Macht is lastig te definiëren en uit de literatuur is er weinig concrete invulling aan gegeven. Om het begrip invulling te geven, is er gekeken naar wat de literatuur gebruikt bij het bepalen van de behoefte aan macht. Hieruit bleek dat deze behoefte uiteen valt in een gevoel van controle, voorspelbaarheid en de afwezigheid van angst (Shnabel en Nadler, 2008; Wenzel *et al.*, 2008, Jaarverslag 2010, Slachtoffer in Beeld). Machtsverlies is derhalve anders dan controleverlies. Naast de controle die kwijtgeraakt is, ervaren mensen ook angst en weten tevens niet wat ze kunnen verwachten. Wanneer er alleen sprake is van een controleverlies, kunnen slachtoffers makkelijker de gebeurtenissen voorspellen, maar hebben het gevoel dat wat zij doen hier niks aan kan veranderen. Wanneer er geen delicten worden gepleegd in je naaste omgeving zijn deze drie factoren aanwezig. Feitelijk is het

controlecompartiment ingebeeld, want er is minder controle uit te oefenen op, bijvoorbeeld, de gebeurtenissen buiten het huis, dan wordt gedacht. Er kunnen dingen gedaan worden, zonder dat men hierin gehinderd wordt, en men zal het gevoel hebben dat zaken beïnvloedbaar (naar 'eigen hand' gezet kunnen worden) en voorspelbaar zijn. Er is tevens geen sprake van angst of bezorgdheid. Wanneer er wel een delict is gepleegd kan het zijn dat deze controle niet meer wordt ervaren. Op dat moment is elke stap buiten het huis gevaarlijk. Er is geen machtsgevoel dat je laat ervaren dat je controle hebt over de situatie, en er is zodoende sprake van een machtsverlies. Dit uit zich in een verminderd vertrouwen en een verlies van het gevoel van controle/veiligheid. Het lijkt alsof negatieve gebeurtenissen niet voorkomen kunnen worden of te voorspellen zijn, wat angst met zich meebrengt. Een machtsherstel kan optreden door met de dader te spreken. De slachtoffers gaan het gesprek in met het gevoel geen controle te hebben over de gebeurtenissen, maar zij hebben tijdens dit gesprek de kans één dader het juiste pad te wijzen (Jaarverslag 2010, Slachtoffer in Beeld). Hierdoor zou de dader kunnen aangeven af te willen zien van verdere criminaliteit, waardoor er een kleine controle teruggekomen is (Sherman *et al.*, 2005). Tijdens een gesprek kan het slachtoffer ook vragen waarom juist hij/zij werd uitgekozen, of dat de dader hem/haar al langer volgde. Hierbij kan het slachtoffer erachter komen dat het niet een specifieke reden had dat juist hij of zij slachtoffer werd. Het slachtoffer komt erachter dat hij/zij in zijn doen en laten niet om delicten vraagt, waardoor bijvoorbeeld het buiten zijn als minder angstig wordt ervaren (Jaarverslag 2010, Slachtoffer in Beeld). Het is mogelijk dat er een overtuiging komt dat het je niet nogmaals zal treffen. De invulling van de woorden macht, machtsverlies en –herstel hangen in dit onderzoek af van het soort delict. Deze concepten kunnen in verschillende mate ervaren worden. Wanneer de impact van het delict zwaar is, zullen het gebrek aan controle, voorspelbaarheid en de mate van angst hoger zijn en dus meer invloed hebben op het doen en laten van het slachtoffer, dan wanneer de impact van het delict licht is. In het vervolg zullen de woorden, zoals macht, machtsverlies en –herstel, daarom in perspectief bekeken moeten worden. In hoeverre het slachtoffer last heeft van de symptomen van machtsverlies hangt af van hoe het slachtoffer het delict heeft meegemaakt; als zeer zwaar, of juist als licht.

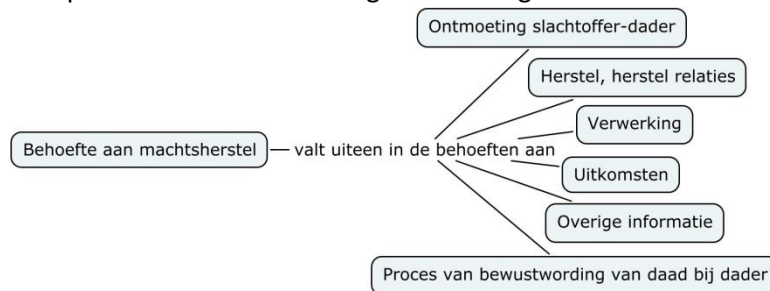
De studies van Shnabel en Nadler (2008) zijn niet onder echte slachtoffers en daders uitgevoerd, maar onder studenten. Deze proefpersonen hebben, met behulp van teksten en rollenspelen, het gevoel gekregen slachtoffer of dader te zijn. In de studies fungeerde het verlies van controle als machtsverlies. Volgens de definitie van machtsverlies in dit onderzoek ontbreken hierbij verlies van voorspelbaarheid en angst. Echter is de definitie van machtsverlies erg moeilijk te fungeren bij studenten, zonder dat het onderzoek als onethisch wordt beschouwd. Het controleverlies bij deze studie werd bij de helft van de participanten (de slachtoffers) opgewekt. Hiertoe schreven zij een tekst, welke vervolgens beoordeeld werd door een andere participant (de andere helft van de participanten zijn 'de daders'). Deze tweede deelnemer (de dader) kreeg de instructie het stuk altijd slechte, middelmatige of juist goede feedback te geven, dit wist de eerste deelnemer niet. Hierdoor werd er bij de studenten die altijd de slechte feedback kregen het gevoel gecreëerd dat wat zij ook probeerden, zij geen hoge cijfers kregen: dit leidde tot het aannemen van een slachtofferrol door deze participanten. Doordat de participanten die altijd slechte feedback moest geven een delict bij 'het slachtoffer' heeft gepleegd, hebben zij zich als daders boven de regels en het slachtoffer gesteld, het slachtoffer kan dit vervolgens zien als vernederend en ontmoedigend (Wenzel en Okimoto, 2010). Shnabel en Nadler (2008) gebruiken hun uitkomsten bij het interpreteren van resultaten verkregen bij onderzoeken onder echte slachtoffers en daders. In de conclusie van hun onderzoek stellen zij vast dat slachtoffers zich in hun macht voelen aangetast door het delict. Het verlies van macht leidt tot een verhoogde behoefte aan machtsherstel en een verhoging van het machtszoekend gedrag.

Volgens Wenzel en Okimoto (2010) leidt machtsverlies ook tot woede. Zolang dit verlies niet is gecompenseerd, ziet het slachtoffer geen mogelijkheden voor verzoening. Machtsverlies kan hersteld worden door een slachtoffer-dadergesprek, waarbij de dader de kans krijgt om een excuus te maken naar het slachtoffer toe. Een excuus zorgt ervoor dat het slachtoffer de dader kan vergeven voor zijn daad. Dit heeft tot gevolg dat het slachtoffer gaat geloven dat beide partijen dezelfde morele waarden aanhangen. Hierdoor wordt er een gevoel van gerechtigheid ervaren door het

slachtoffer. Doordat het slachtoffer mede de acties in een slachtoffer-dadergesprek bepaalt, wat heeft geleid tot het vergeven, zal het slachtoffer het machtsverlies kunnen herstellen. Eerder werden al andere behoeften aangeduid die kunnen worden vervuld in een slachtoffer-dadergesprek (alinea over het onderzoek door ten Boom en Kuijpers, 2008). Ook wanneer al deze behoeften zijn vervuld, is het slachtoffer-dadergesprek succesvol geweest.

Het kan zijn dat deze behoeften kunnen worden samengevat onder de behoefte aan machtsherstel. Er is de behoefte om de dader aan te spreken op zijn/haar handelen en hem/haar de fout, waarvoor gekozen wordt bij het begaan van een delict, te laten zien. Dit kan het slachtoffer duidelijk maken door zijn/haar kant van het verhaal te vertellen, wat zorgt voor een verdere verwerking van het delict. Op deze manier heeft het slachtoffer invloed op de uitkomsten van het gesprek en zorgt het slachtoffer voor het herstel van de relatie. Tevens verleent de dader extra informatie wat helpt bij het machtsherstel. Hoe dit gevisualiseerd kan worden, is te zien in figuur 1. De verschillende behoeften zijn dus te koppelen aan de concepten van macht; controle, voorspelbaarheid en de afwezigheid van angst.

Figuur 1 Behoefte aan machtsherstel als overkoepelende behoefte

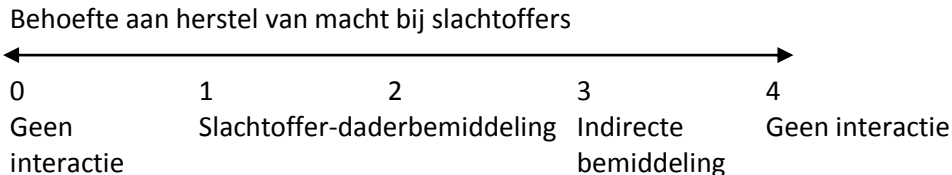
Dit onderzoek richt zich op de mate waarin de behoeften die slachtoffers voelen na een delict de bereidheid om deel te nemen aan bemiddeld contact met de dader voorspellen. De onderzoeksvraag en subvragen zijn als volgt:

- ✓ Welke relatie bestaat er tussen de behoeften die slachtoffers hebben en de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling?
  1. Welke behoeften die slachtoffers voelen na een delict leiden tot niet deelname?
  2. In hoeverre voorspellen de behoeften die slachtoffers na een delict voelen de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling?
  3. Wat voor soort verband is er te vinden tussen de behoefte aan herstel van macht bij slachtoffers en het soort bemiddeling waarvoor gekozen wordt?

2. Hypothesen

In deze hypothesesectie worden de verwachtingen voor de derde subvraag geformuleerd. Hoe dit wordt getoetst is in de methodesectie te vinden, dit in verband met het soort gegevens waarmee gewerkt wordt. De hypothesen van de eerste twee subvragen zijn ook in de methodesectie te vinden.

Wanneer er aangenomen wordt dat de conclusies van Shnabel en Nadler (2008) ook toegepast kunnen worden op daadwerkelijke slachtoffers en daders, en de behoefte aan machtsherstel een overkoepelende behoefte is voor de behoeften zoals is laten zien in figuur 1, wordt de volgende bereidheid tot bemiddeld contact verwacht naar aanleiding van de mate waarin de behoefte aan herstel van macht wordt gevoeld:

Vanuit de intuïtie kan gedacht worden dat slachtoffers met een hogere behoefte aan herstel van macht meer behoefte hebben om deel te nemen aan een slachtoffer-daderbemiddeling, met een slachtoffer-dadergesprek aan de rechterkant van de schaal, in plaats van aan de linkerkant. Wanneer er een laag dieper wordt gekeken, heeft de impact van de daad invloed op het machtsverlies. Vanuit Wenzel en Okimoto (2010) hun onderzoek was gebleken, hoe zwaarder de regel die is overtreden door een dader, des te groter de vernedering en ontmoediging voor het slachtoffer. Deze regels hebben geen vaste rangschikking, maar worden door elk persoon anders op waarde geschat. Hierdoor krijgt de schaal 'behoefte aan herstel van macht bij slachtoffers' een andere interpretatie. Hoe hoger op de schaal gescoord wordt, des te zwaarder de regel van het slachtoffer die in zijn/haar ogen is overtreden, dus hoe hoger de impact van het delict op het leven van het slachtoffer. Hierna volgt er een uitleg waarom welke bemiddelingsvorm bij welke mate van de behoefte in de hypothese staat.

Bij een kleine of grote behoefte aan herstel van macht (0 of 4) zal er geen bemiddeling plaatsvinden.

Uit het onderzoek van Niemeyer en Shichor (1996) bleek dat 35% van de slachtoffers die geen slachtoffer-daderbemiddeling wilden, de zaak niet belangrijk genoeg vonden. Zij hadden geen tot weinig behoefte aan herstel van macht (kan worden geïnterpreteerd als een score 0 op bovenstaande schaal), en kozen geen enkele vorm van interactie. Voor de slachtoffers is deze behoefte te laag om actief het machtsverlies te herstellen. De regel die een slachtoffer heeft en overtreden is door de dader is niet zwaar genoeg om een herstel daarvan bij de dader te willen.

De slachtoffers die zeer sterk een behoefte aan herstel van macht voelen (score 4), hebben in hun ogen een zeer zwaar delict meegemaakt, waarbij één van de zwaardere regels is overtreden door de dader, en willen geen gesprek met de dader. Het slachtoffer voelt dan een zeer hoge mate van ontmoediging en vernedering. Dit heeft een zeer hoge behoefte aan herstel van macht tot gevolg. Maar waarom willen slachtoffers met een hoge behoefte aan herstel van macht dan geen bemiddeld contact? Pemberton (2012) suggereert dat wanneer slachtoffers van zwaardere delicten in contact komen met de dader er mogelijk een secundaire victimisatie plaats vindt. Bijvoorbeeld doordat de dader bekend dat hij/zij het slachtoffer heeft uitgekozen, wanneer een slachtoffer hier bang voor is, zal deze niet voor een vorm van contact kiezen. Ook vermeldt hij in ander onderzoek (Pemberton, 2007) dat de boosheid die slachtoffers met een Post Traumatische Stress Stoornis ervaren (delict dermate zwaar dat slachtoffers te maken krijgen met PTSS) zorgt voor een verminderde kans op deelname. In het onderzoek van Angel (2005) werd gebruik gemaakt van de Schokverwerkingslijst Herzienne Versie (SVL HV), de scores die hieruit komen, geven een indicatie voor de mate van impact van een delict. Hieruit bleek dat de scores van de strafrechtgroep (zonder deelname aan één van de interactievormen) hoger lagen dan de scores van de herstelrechtgroep (met deelname aan één van

de interactievormen). Na verloop van tijd kan het zijn dat de slachtoffers uit de strafrechtgroep over hun woede heenkomen en uiteindelijk toch voor interactie kiezen (Angel, 2005).

Wanneer de behoefte aan machtsherstel aan de kleine tot middelmatige kant ligt (1 of 2), zal het slachtoffer bereid zijn tot een slachtoffer-dadergesprek.

De herstelrechtgroep uit het onderzoek van Angel (2005) nam deel aan één van de interactievormen, dit kan face to face zijn geweest, maar ook indirect contact. Het zou kunnen zijn dat de scores uit de herstelrechtgroep weer onder te verdelen zijn in een hoge en lage score (zoals werd gedaan bij het onderscheid tussen de strafrecht- en de herstelrechtgroep). Dit onderscheid is exploratief. Het kan zijn dat dit gevonden wordt, maar hierbij is geen tot weinig ondersteuning vanuit de literatuur gevonden. Slachtoffers met een lagere score zouden dan kiezen voor direct contact, gespecificeerd naar dit onderzoek zal deze groep een kleine tot gemiddelde behoefte aan herstel van macht voelen. Zij voelen zich minder snel geïntimideerd, door de lagere impact van het delict. En de regel die door de dader is overtreden, willen ze hersteld zien. Waarschijnlijk wordt er daarom gekozen voor het meest effectieve middel, namelijk een slachtoffer-dadergesprek.

Wanneer de behoefte aan machtsherstel aan de hogere kant ligt (3), zal het slachtoffer kiezen voor een indirecte bemiddeling.

Terugkomend op de exploratieve verdeling van de herstelrechtgroep, waarbij lage scores een indicatie kunnen zijn voor een slachtoffer-dadergesprek, kan er verder gehypothetiseerd worden over de hoge scores. Deze scores kunnen een indicatie zijn voor een indirect contact. De slachtoffers kunnen een face to face gesprek met de dader te intimiderend vinden, doordat er meer symptomen van PTSS aanwezig zijn. Deze groep kan een sterke behoefte aan herstel van macht hebben en zou een mogelijkheid zien om deze behoefte te vervullen met indirect contact. Dit is echter een aanname en geheel exploratief bedoeld.

3. Methoden

Om de onderzoeksvragen van dit onderzoek te beantwoorden hebben we gebruik gemaakt van de data die verzameld is door Zebel (2012). In zijn onderzoek zijn er voor- en nametingen gedaan. Deze zijn zowel bij slachtoffers als bij daders afgenomen. Dit betekent dat er een herhaalde aselechte steekproef is uitgevoerd met gekoppelde paren uit de populatie slachtoffers en de populatie daders. De voormetingen zijn gedaan zodra er bekend was of één van beide partijen bereid was om mee te doen aan een slachtoffer-daderbemiddeling. Deze bereidheid kon van het slachtoffer komen, waarbij het onduidelijk was of de dader mee wou doen, maar ook van de dader, waarbij de bereidheid van het slachtoffer nog onbekend was. De nameting is gedaan op het moment dat er een uitkomst was. Deze uitkomst kon verschillende waarden aannemen. Er kan gekozen zijn om niet deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling, maar een pendelbemiddeling, een briefwisseling, of een slachtoffer-dadergesprek behoorden ook tot de mogelijke uitkomsten.

Zoals vermeld is de data reeds verzameld, echter is niet elk gegeven relevant voor het huidige onderzoek. Zebel (2012) was, voor het onderzoek, geïnteresseerd in de daders en de slachtoffers. In dit onderzoek wordt er enkel gericht op de slachtoffers. Tevens is slechts de voormeting relevant (zie bijlage 8.B.), omdat het onderzoek zich verdiept in de behoeften die slachtoffers voelen na een delict en niet na een eventuele bemiddeling. Na deze selectie is er sprake van een enkelvoudig aselechte steekproef uit de populatie slachtoffers.

3.1. Participanten

Nadat de selectie uitgevoerd was over de gegevens, kon er een overzicht van de aantallen gemaakt worden, die te vinden is in tabel 2 (deze zijn direct uit het onderzoek van Zebel (2012) gehaald). Het is van belang op te merken dat enkel de cases waarbij de voormeting bij de slachtoffers is afgenomen, zijn opgenomen in de tabel en analyses.

<i>Type metingen</i>	<i>Slachtoffers</i>	
	Aantal	Percentage
Voor- en nameting	58	75 %
Voor- en nameting-foutief	5	7 %
Alleen een voormeting	11	14 %
Alleen een voormeting-foutief	3	4 %
<i>Totaal</i>	<i>77</i>	<i>100 %</i>

Tabel 2 Gegevens slachtoffers

De toevoeging foutief aan het soort meting geeft aan dat de voormeting te laat werd afgenomen (er was al een bemiddeld contact geweest, of het was al duidelijk dat het bij een poging zou blijven) of dat de nameting te vroeg werd afgenomen (voordat er iets bekend was over het wel/niet plaatsvinden van een bemiddeld contact).

3.2. Metingen

De gegevens die gebruikt werden, bevatten vragen die de gevolgen van het delict en niet direct de behoefte van het slachtoffer meten. Een voorbeeld hiervan, uit de vragenlijst voor het slachtoffer, is de vraag in hoeverre er sprake is van een verminderd vertrouwen in mensen. Deze vraagt direct naar het gevolg afname vertrouwen in de omgeving, en niet naar een behoefte. Omdat de onderzoeksvragen naar de invloed van verschillende behoeften kijkt, zal er moeten worden bepaald of de gevolgen indirect bepaalde behoeften meten. Bepaalde vragen meten dan als proxy een behoefte. Niet alle vragen die gebruikt zijn in het onderzoek van Zebel (2012) zijn in dit onderzoek relevant. Daarom is er een selectie van vragen gemaakt, waarvan wordt verwacht dat zij een proxy behoefte meten. In tabel 3 is een indeling gemaakt van de vragen die over de gevolgen gaan met bijbehorende proxy behoeften. Bij het analyseren hebben we gecontroleerd of deze vragen inderdaad bij eenzelfde proxy horen. Tevens werd er gekeken, met behulp van SPSS, of er

meer/andere vragen betrokken kunnen worden bij de verschillende proxy behoeften. De totale vragenlijst van Zebel (2012) is te vinden in Bijlage 8.B.

Proxy behoefte	Vragen voormeting Zebel	Gevolg
Herstel relatie(s)	18,22	Inschatting angst bij dader
Verwerking	23,24,25	Attributie schuld
Uitkomsten	19,26	Bezinning dader
Proces van bewustwording van consequenties van daad bij dader	12,15	Inschatting schaamte bij dader
Ontmoeting slachtoffer-dader	10,21	Compassie voor dader
Overige informatie	13,14,20	Inschatting omstandigheden dader
Machtsherstel	1,2,5,6,7,17,27	Angst en woede

Tabel 3 Vragen uit de vragenlijst van Zebel (2012), welk gevolg ze meten en welke proxy behoefte eraan gekoppeld kan worden

Beter is het om in plaats van met proxy behoeften direct met de behoeften te werken. Echter, zoals vermeld, biedt de vragenlijst hiertoe geen mogelijkheden. Om de behoeften te meten, moet er gewerkt worden met een nieuw databestand, waarvoor er een nieuwe enquête bij de slachtoffers afgenomen dient te worden. Hiertoe dient er goedkeuring te worden verkregen vanuit de organisatie Slachtoffer in Beeld. Helaas is er nooit goedkeuring gevraagd in verband met de tijdrestrictie. De data van Zebel (2012) biedt een goede houvast om het onderzoek mee te vervolgen.

Nu vastgesteld is dat er niet direct met de behoeften kan worden gewerkt, kunnen de onderzoeksvragen nader bekeken worden. Hierbij wordt er een nieuwe invulling gegeven aan hoe deze vragen beantwoordt dienen te worden en welke hypothesen daarbij horen.

- *Welke behoeften die slachtoffers voelen na een delict leiden tot niet deelname?*

De proxy behoeften zijn schalen die de waarden tussen 0 en 4 aan kunnen nemen. Deze subvraag is daarom niet te beantwoorden in concrete behoeften, maar in scores op de proxy behoeften. Er wordt verwacht dat lage scores op de proxy behoeften leiden tot niet deelname. Dit geldt voornamelijk voor proxy behoeften die direct betrekking hebben op slachtoffer-daderbemiddeling. Een voorbeeld hiervan is de proxy behoefte 'ontmoeting slachtoffer-dader', en 'herstel relatie(s)'. Dit kan getest worden door een logistische regressie uit te voeren.

- *In hoeverre voorspellen de behoeften die slachtoffers na een delict voelen de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling?*

Dat de proxy behoeften schalen zijn geworden, heeft geen invloed op het toetsen van de tweede subvraag. Met een logistische regressie analyse kan worden bepaald of de invloed van de behoeften op de bereidheid tot deelname aanwezig en in de verwachte richting is. Ook kan de mate waarin bepaalde behoeften een toegevoegde voorspellende waarde hebben, worden vastgesteld.

- *Wat voor soort verband is er te vinden tussen de behoefte aan herstel van macht bij slachtoffers en het soort bemiddeling waarvoor gekozen wordt?*

De proxy behoefte machtsherstel wordt als overkoepelende behoefte verondersteld voor de andere proxy behoeften. Daarom wordt er ook verwacht dat deze behoefte de bereidheid om deel te nemen het beste voorspelt en ook de grootste invloed heeft op deelname. Dit kan getoetst worden met een logistische regressie analyse, waarbij er alleen een onderscheid wordt gemaakt tussen wel en niet deelname. Om de invloed van de behoefte aan machtsherstel op de bereidheid tot verschillende vormen van bemiddeling helder te krijgen, moeten ook andere logistische regressie analyses uitgevoerd worden. Om het soort verband te vinden tussen de behoefte aan herstel van macht bij slachtoffers en het soort bemiddeling waarvoor gekozen wordt, is het van belang om meerdere relaties te onderzoeken. De bemiddeling gaat hierbij een rol spelen. De relaties die bekeken gaan worden, zijn poging (waarbij het slachtoffer niet bereid is om deel te nemen) en bemiddeling, poging (waarbij de dader niet bereid is om deel te nemen) en bemiddeling, en de relatie tussen de twee soorten pogingen. Het is van belang om de verschillen te onderzoeken tussen

de poging waarbij de dader niet bereid is en bemiddeling. Hierbij zijn de slachtoffers allen bereid om deel te nemen, maar hangt het van de dader af wat voor soort interactie er plaats vindt. Het huidige onderzoek gaat wel om slachtoffer-daderbemiddeling vanuit het perspectief van het slachtoffer en niet vanuit de dader, maar het kan zijn dat er verschillende behoeften, die ontstaan zijn na het delict, worden gevonden bij het slachtoffer, die ervoor zorgen dat de dader niet of juist wel bereid is om deel te nemen. Er wordt op deze manier een beter begrip gecreëerd hoe het delict en de daaropvolgende behoeften invloed hebben op de bemiddeling.

4. Analyseplan

4.1. Factor- en betrouwbaarheidsanalyse

In de vragenlijst is het niet duidelijk in welke componenten de vragen uiteen vallen. Voor het analyseren van de vragen is dit echter wel belangrijk om te weten. Daarom is er in de methoden een lijst gemaakt met vragen waarvan verwacht wordt dat ze bij dezelfde component (proxy behoefte) horen. Om dit te controleren, wordt er een factor analyse in SPSS uitgevoerd. Deze bepaalt hoeveel componenten er, in empirische zin, in de vragenlijst zitten en welke vragen bij welke component horen. Hierna kan worden bepaald of de vragen die bij de proxy behoeften waren bedacht in de methoden, ook empirisch terug worden gevonden in de vragenlijst. Wanneer dit niet het geval is, zal de indeling van de methodesectie komen te vervallen in het voordeel van de componenten uit de factoranalyse. Nadat de factor analyse is uitgevoerd, moet er bepaald worden of de vragen die een gemeenschappelijke, onderliggende component hebben, voldoende correleren met elkaar om er een betrouwbare schaal mee te kunnen maken. Dit wordt gedaan met een betrouwbaarheidsanalyse. Wanneer blijkt dat de Cronbach's α boven de 0,60 ligt, mogen de vragen worden gemiddeld tot één schaal. Wanneer dit niet het geval is, kan er worden gekeken of deze α verhoogd kan worden tot boven 0,60 door één vraag te verwijderen. Vervolgens worden deze vragen dan gemiddeld tot één schaal. Hierna wordt er gekeken naar de vragen en welke proxy behoefte de schaal meet. Een uitleg van de verschillende variabelen en de verdere analyses die gebruikt gaan worden volgt in het volgende blok.

4.2. Logistische regressie analyse

Voordat er ingegaan kan worden op de logistische regressie analyse en hoe deze wordt gebruikt, wordt er eerst bepaald welke onafhankelijke en afhankelijke variabelen er zijn en welke waarden deze aan kunnen nemen. De onafhankelijke variabelen zijn de vragen over de gevolgen van het delict, zoals die zijn samengevoegd (of apart zijn gehouden) op basis van de factor- en betrouwbaarheidsanalyses. De scores op de vragen kunnen elk geheel getal tussen 0 en 4 aannemen. De scores van de proxy behoeften zijn echter niet per definitie een geheel getal. Het gemiddelde van de vragen, dus de scores op de schalen kunnen alles tussen 0 en 4 aannemen, dus bijvoorbeeld ook niet-gehele getallen, zoals $\frac{3}{4}$. De afhankelijke variabele is de bereidheid tot (een bepaalde vorm van) bemiddeld contact. Omdat er sprake is van categorische, afhankelijke variabelen (en niet van afhankelijke variabelen van interval niveau), zal er gebruik worden gemaakt van logistische regressie, waarbij de afhankelijke variabelen telkens dichotoom worden opgesteld (niet bereid tot bemiddeld contact versus wel bereid tot bemiddeld contact).

Bij subvraag één en twee is het duidelijk dat de invloed van de proxy behoeften op de bereidheid moet worden geanalyseerd. Daarom zal er bij het analyseren van deze twee subvragen gebruik worden gemaakt van de tweedeling wel en niet bereid tot enige vorm van bemiddeld contact. Bij subvraag drie ligt dit anders. Want dan moet de invloed van een proxy behoefte op de bereidheid tot het soort bemiddeling worden geanalyseerd. Deze bereidheid tot een bepaalde vorm van bemiddeling is niet per definitie dichotoom, deze kan namelijk meer dan twee vormen aannemen. Deze vormen zijn: geen interactie en niet bereid (afwijzing of poging, waarbij het slachtoffer geen interactie wilde), geen interactie en wel bereid (afwijzing of poging, waarbij de dader geen interactie wilde), indirecte bemiddeling (Echt Recht, Pendel-, Briefbemiddeling), en directe bemiddeling (face to face gesprek). Omdat alles tegelijkertijd analyseren niet mogelijk is, moet er worden gekozen om elke keer de verschillen tussen twee soorten bereidheid tot interactie te bepalen.

In de hypothese van de derde subvraag wordt echter de verwachting uitgesproken dat er geen verschil is tussen slachtoffers met een lage behoefte aan machtsherstel en een hoge behoefte aan machtsherstel in de bereidheid tot bemiddeling. Beide 'groepen' prefereren dan geen bemiddeld contact. In feite impliceert dit een kwadratisch verband, want de bereidheid is laag bij weinig behoefte, gaat omhoog als de behoefte iets toeneemt, maar wordt wederom laag als de behoefte aan machtsherstel sterk wordt. Dit betekent dat de proxy controleverlies gekwadrateerd moet

worden om een dergelijk kwadratisch verband te kunnen aantonen. Er wordt gekozen voor deze proxy, omdat deze het dichtst in de buurt ligt van de behoefte naar macht, wat uiteenvalt in behoefte aan controle, voorspelbaarheid en een hogere mate van angst. De kwadratische term moet opgenomen worden in de analyses. Wanneer de term significant blijkt te zijn, dan is er sprake van een kwadratisch verband tussen de proxy controleverlies en de bereidheid tot bemiddeling.

Zoals vermeld is er een verschil tussen pogingen waarbij het slachtoffer niet bereid was en pogingen waarbij de dader niet bereid was. Het is zeer belangrijk om deze twee uit elkaar te houden, omdat bij de laatste soort pogingen wel bemiddeling had plaats gevonden, als het aan het slachtoffer lag. Verder moet er bekeken worden of de twee soorten bemiddeling significant van elkaar verschillen voor wat betreft de behoeften die slachtoffers hebben, wanneer dit niet het geval is, zullen voor subvraag drie andere analyses moeten worden uitgevoerd dan wanneer dit wel het geval is. In de resultatensectie wordt daarom bepaald door middel van een t-toets welke van de twee opsplitsingen van het soort bemiddeling het beste past.

Daarbij moet wel rekening worden gehouden met het volgende. In de methoden is gezien dat er in totaal 77 slachtoffers zijn die geanalyseerd kunnen worden. Het is zeker interessant om de verschillen tussen de vier soorten interactie te onderzoeken wanneer er een onderscheid blijkt, maar op het moment dat deze groep verdeeld moet worden over de vier soorten bemiddeling, zullen er in elke groep waarschijnlijk weinig slachtoffers zitten voor een betekenisvolle statistische analyse. Dit betekent dat zelfs grote verschillen als niet significant kunnen worden aangemerkt, waardoor de nulhypothese onterecht niet wordt verworpen. Als er in één groep een n van 10 is en er is een Δ van 0.9 waargenomen, waarbij er getoetst wordt met een α van 0,05 (eenzijdig) is de kans op een fout van de tweede soort 0,40. Tevens geldt hoe groter α gekozen wordt, hoe groter deze kans wordt. Hetzelfde gevaar kan optreden voor een verdeling in drie groepen. Er wordt daarom gekozen om na de bepaling welke opdeling van de gegevens het beste past, te bekijken hoeveel slachtoffers er bij elke conditie komen. Wanneer er genoeg slachtoffers in elke conditie zitten, kan er verder geanalyseerd worden. Indien dit niet het geval is, zal er gekozen moeten worden voor een verdeling die in minder condities is verdeeld. Dit geldt alleen voor de analyse bij subvraag drie, aangezien deze twee verschillende mogelijkheden van analyse heeft.

5. Resultaten

5.1. Factor- en betrouwbaarheidsanalyse

Uit de factoranalyses is gebleken dat er in totaal vier componenten ten grondslag liggen aan de items in de vragenlijst. In tabel 6 is de totale factoranalyse te zien met daaronder per component de Cronbach's α , of, wanneer de component uit twee vragen bestaat, de correlatie. Deze componenten zijn verkregen door verschillende factoranalyses te doen. Er is gekozen voor drie verschillende factoranalyses, omdat in de vragenlijst drie duidelijke onderdelen zaten. Als eerste is er een factoranalyse gedaan over de vragen 1 tot 3 en 5 tot 8; deze vragen gaan over emotie bij het slachtoffer. Vraag vier is hier buiten beschouwing gelaten, omdat uit het onderzoek van Zebel (2012) bleek, dat deze vraag niet aansloot bij de rest van de vragenlijst. Aan deze vragen bleek één component ten grondslag te liggen. Voorbeeldvragen hiervan zijn: in hoeverre heeft u de afgelopen week last gehad van het volgende door het misdrijf? 1. Angst om alleen te zijn en 7. Gevoel van niks kunnen of willen doen. Deze items vormden tezamen een betrouwbare schaal (Cronbach's $\alpha=0,86$), en zijn om die reden samengevoegd tot één schaal. Deze is gedefinieerd als proxy behoefte aan herstel van Controle.

Daarnaast is er een factoranalyse uitgevoerd voor de vragen 10, 11, 16, 17, 21, 23 t/m 28. Vraag 9 is hierbij buiten beschouwing gelaten, omdat dit een open vraag was en niet verplicht was om te beantwoorden. De vragen die meegenomen zijn, gaan allemaal over emoties richting de dader. De vragen die een component vormen en tezamen een betrouwbare schaal, zijn de vragen 10, 11, 16, 17, 24, 25, en 27 (Cronbach's $\alpha=0,78$). Voorbeelden hiervan zijn vraag 11. Bent u bang voor de dader? en vraag 24. Lukt het u om het misdrijf te verwerken? Deze component is de proxy behoefte aan Verwerking. Als laatste is er een factoranalyse uitgevoerd voor de vragen 12 t/m 15, 18 t/m 20, en 22. Deze vragen hebben als onderwerp het inleven in de dader. Hieruit kwamen twee factoren. De vragen 12, 15 en 22 horen bij de eerste component uit de factoranalyse, tezamen vormen zij een betrouwbare schaal en mogen derhalve samengevoegd worden (Cronbach's $\alpha=0,77$); deze schaal is gedefinieerd als proxy behoefte aan Bewustwording bij de dader. Daarnaast vormen de vragen 21 en 26 de tweede component uit de factoranalyse (Pearson's $r=0,30$), de proxy behoefte aan Herstel Relaties, deze correlatie is echter te laag, daarom vervalt deze als component. Voorbeelden bij de proxy Proces Bewustwording zijn vraag 15. Denkt u dat de dader zich schaamt voor het misdrijf? en vraag 22. Denkt u dat de dader spijt heeft van wat hij / zij u heeft aangedaan? De vragen die onder geen enkele component vielen, zijn apart geanalyseerd (zie tabel 4 voor een samenvatting). Voor de beschrijvende statistieken en onderlinge correlaties van deze proxy behoeften, zie tabel 5.

Vraag	Proxy Controleverlies	Vraag	Proxy Verwerking	Vraag	Proxy Proces Bewustwording
1	0,80	10	0,65	12	0,81
2	0,76	11	0,70	15	0,83
3	0,70	16	0,54	22	0,84
5	0,80	17	0,74		
6	0,71	24	0,68		
7	0,71	25	0,61		
8	0,69	27	0,67		
Cronbach's α					
0,86		0,78		0,77	
Niet in de factoranalyse opgenomen: vragen 4, 9					
Niet in de componenten opgenomen: vragen 13, 14, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 28					

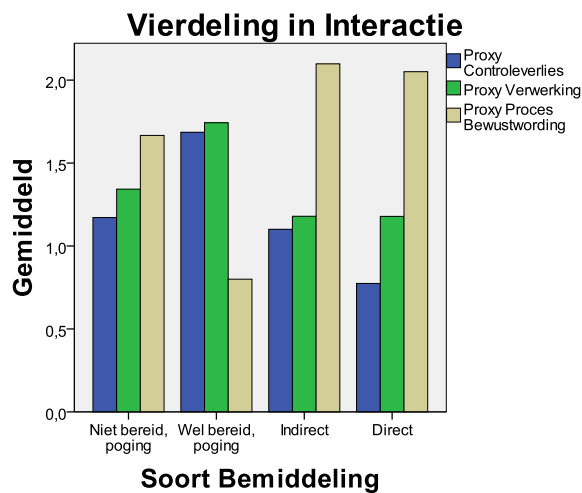
Tabel 4 Uitkomsten van de factor- en betrouwbaarheidsanalyses

	Beschrijvende Statistieken		Correlatie		
	Gem (μ)	Std afw (σ)	Proxy Controleverlies	Proxy Verwerking	Proxy Bewustwording
Proxy Controleverlies	0,96	0,91	-	0,53	0,08
Proxy Verwerking	1,22	0,85	0,53	-	-0,11
Proxy Bewustwording	1,95	1,12	0,08	-0,11	-

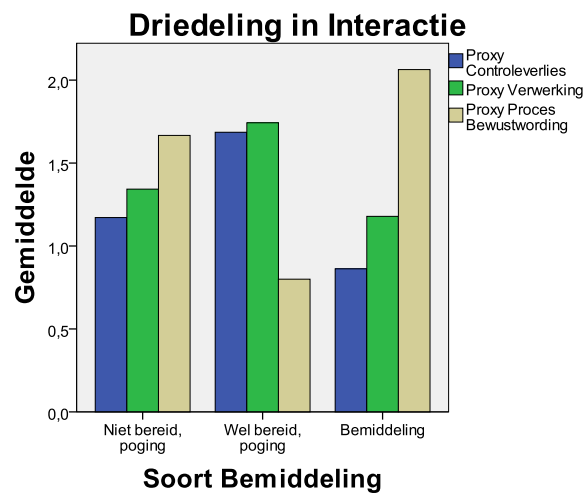
Tabel 5 Beschrijvende statistieken en correlaties van de proxy behoeften

5.2. Bemiddeling

Nu bepaald is welke factoren er in de vragenlijst zitten, moet er bepaald worden welk onderscheid er wordt gemaakt tussen de interactievormen voor de analyse van subvraag drie. Dit wordt gedaan door de grafieken van de verschillende interactievormen te vergelijken. Deze zijn te zien in figuur 2a en b, de gegevens per onderdeel zijn te zien in tabel 6a en b.

Figuur 2a Scores op de schalen bij 4-deling in interactie

Figuur 2b Scores op de schalen bij 3-deling in interactie

Beschrijvende statistieken		
Vierdeling	Aantal	Percentages
Niet bereid, poging	6	7,9
Wel bereid, poging	5	6,6
Indirect	17	22,4
Direct	48	63,2
Totaal	76	100

Tabel 6a Beschrijvende statistieken bij 4-deling in interactie

Beschrijvende statistieken		
Driedeling	Aantal	Percentage
Niet bereid, poging	6	7,9
Wel bereid, poging	5	6,6
Bemiddeling	65	85,5
Totaal	76	100

Tabel 6b Beschrijvende statistieken bij 3-deling in interactie

In elke deling zit een groep slachtoffers van 5, hierdoor zal er bij elk van de delingen de kans op een fout van de tweede soort redelijk hoog zijn. Op basis van de gegevens uit de tabel kan er om deze reden geen keuze gemaakt worden. De keuze moet daarom gebaseerd worden op de grafieken. Het verschil tussen de twee grafieken bestaat uit de verdeling van de bemiddeling. In de vierdeling bestaat deze uit direct en indirect en bij de driedeling zijn deze samen genomen tot bemiddeling. Uit een onafhankelijke t-toets blijkt dat het gemiddelde tussen 'direct' en 'indirect' op alle drie de proxy behoeften niet significant verschillen ($\mu_{\text{indirect}} - \mu_{\text{direct}}$: proxy controleverlies $t(63)=1,41$; $p>,150$: proxy verwerking $t(63)=0,16$; $p>,850$: proxy proces bewustwording $t(61)=0,15$; $p=,900$), daarom wordt er gekozen om voor subvraag drie verder te analyseren met de analyses waarbij er geen verschil wordt gemaakt tussen de bereidheid om mee te doen aan de indirecte en directe bemiddeling. Deze twee worden samengevat als 'bemiddeling'.

5.3. Logistische Regressie

Bij de logistische regressie analyses moet er telkens een afhankelijke variabele en predictoren worden opgegeven. Voor de subvragen één en twee is als afhankelijke variabele het onderscheid wel of niet bereid tot bemiddeld contact gebruikt (6 slachtoffers zijn niet bereid, 70 slachtoffers zijn wel bereid tot bemiddeld contact). Wanneer we bij de logistische regressie analyses gebruik maakten van drie verschillende blokken, met de drie geïdentificeerde proxy behoeften als predictoren in het eerste blok, de vragen die in geen enkele proxy behoefte zitten in het tweede blok (dit zijn de vragen 13, 14, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 28) en ten slotte in het derde blok de achtergrondvariabelen die invloed kunnen hebben op de bereidheid (dit zijn het soort delict, geslacht, leeftijd en of het slachtoffer al eerder een delict heeft meegemaakt) bleek dat vanaf het tweede blok teveel predictoren waren opgenomen in relatie tot het aantal slachtoffers in de analyse. Hierdoor werden de standaard fouten en B -coëfficiënten erg groot en onbetrouwbaar. Daarom is gekozen om het op een andere manier te doen. Het eerste blok bleef hetzelfde, maar in het tweede blok werd elke keer een andere predictor toegevoegd. Per blok werd er gekeken of de nieuwe variabele een toegevoegde waarde heeft met betrekking tot het model. Voor de derde subvraag is aan het eerste blok de kwadratische predictor van de proxy behoefte aan herstel van Controle toegevoegd, de rest is hetzelfde, dus telkens weer een nieuwe analyse met één andere predictor. Bij de bespreking van deze analyses worden alleen de uitkomsten gegeven waarbij de predictor een significante bijdrage heeft. Bij de output is ook een waarde gegeven waarmee kan worden bepaald of de voorspelling van de gegevens met behulp van het model dat gebruikt wordt bij logistische regressie klopt bij de werkelijkheid, dit is het geval wanneer de waarde die gegeven wordt niet significant is. Het gaat hierbij om de Hosmer en Lemeshow test. Bij elke logistische regressie die gedaan is, is deze waarde niet significant, waaruit blijkt dat we de uitkomsten van de logistische regressie mogen gebruiken. Als eerste zullen de uitkomsten voor subvraag één beschouwd worden, waarna de uitkomsten voor subvraag twee en tot slot voor subvraag drie aan bod komen.

➤ *Welke behoeften die slachtoffers voelen na een delict leiden tot niet deelname?*

Bij de logistische regressie met een onderscheid tussen wel en niet bereid, blijkt dat op basis van de constante alleen de bereidheid tot deelname significant voorspelt kan worden. Hierbij is de B -coëfficiënt 2,77 met een standaard-error (SE) van 0,52 ($W=28,94$; $p<,0005$) (zie tabel 11). Wanneer het model alleen een constante bevat, zoals hiervoor is geschetst, betekent dit dat de voorspelling van de gegevens waarbij geen gebruik wordt gemaakt van mogelijke predictoren, zoals de proxy behoeften, overige vragen en achtergrondvariabelen voldoende de gegevens voorspelt. Wanneer de proxy behoeften worden toegevoegd aan het model, leidt dat niet tot een significant betere voorspelling van de bereidheid tot deelname ($\Delta\chi^2(3)= 1,72$; $p= ,632$). Vervolgens zijn één voor één de overige vragen en achtergrondvariabelen toegevoegd. Deze resultaten zijn te vinden in tabel 7. In deze tabel valt het op dat vraag 18 (denkt u dat de dader bang voor u is?) en achtergrondvariabele Eerder slachtoffer geweest, niet zijn opgenomen. Dit komt doordat bij deze twee voorspellers hetzelfde probleem als wanneer alle predictoren werden toegevoegd, opgetreden is. Vraag 18 en de achtergrondvariabele Eerder slachtoffer geweest, zorgen wel voor een significante verbetering van het model (respectievelijk $\Delta\chi^2(1)=4,45$; $p=,035$; $\Delta\chi^2(1)=2,83$; $p=,092$), maar bij beiden is de standaardfout en $exp(B)$ erg groot, waardoor het onbetrouwbaar is geworden (respectievelijk $Exp(B)=18218210,03$; $SE=4321,97$; $p=,997$; $Exp(B)=143446779,6$; $SE=8755,26$; $p=,998$). Verder valt op dat van de overige vragen zorgden de predictoren vraag 13 en 14 voor een significante verbetering in het model (respectievelijk $\Delta\chi^2(1)=10,02$; $p=,002$; $\Delta\chi^2(1)=3,16$; $p=,076$). Vraag nummer 13 (was het de bedoeling van de dader om het misdrijf te plegen ('met voorbedachte rade')?) bleek de toegevoegde waarde te veroorzaken ($Exp(B)=4,39$; $SE=0,77$; $p=,054$). De $exp(B)$ is groter dan 1, dit betekent dat wanneer een slachtoffer het meer eens is met de gestelde vraag (in dit geval nummer 13), hij/zij meer bereid waren om deel te nemen. Vraag 14 (denkt u dat het de bedoeling van de dader was om u uit te kiezen?) was echter niet significant voor het verklaren van de toegevoegde waarde ($Exp(B)=2,12$; $SE=0,51$; $p=,138$). Dit niet-significante verband betekent dat wanneer het slachtoffer

Niet bereid vs Wel bereid	Predictoren	Omnibus			Stap 1			
		χ^2	df	p	Exp (B)	CI	SE	p
Proxy Behoeften	Proxy behoefte aan controle	1,72	3	,632	,57	,17 - 1,90	0,61	,361
	Proxy behoefte aan verwerking				,87	,22 - 3,41	0,70	,841
	Proxy behoefte aan bewustwording				1,48	,58 - 3,76	0,48	,416
	Predictoren	Omnibus			Stap 2			
		χ^2	df	p	Exp (B)	CI	SE	p
Overige Vragen	13. Voorbedachte rade	10,02*	1	,002	4,39**	0,98 - 19,70	0,77	,054
	14. Slachtoffer uitgekozen door dader	3,16*	1	,076	2,12	0,79 - 5,71	0,51	,138
	19. Recidive kans van dader	0,12	1	,733	0,86	0,35 - 2,11	0,46	,738
	20. Omstandigheden invloed op dader	0,63	1	,428	0,69	0,26 - 1,88	0,51	,469
	21. Slachtoffer heeft medeleven met dader	1,67	1	,197	0,52	0,16 - 1,68	0,60	,274
	23. Slachtoffer geeft zichzelf de schuld	0,03	1	,874	0,90	0,27 - 3,08	0,63	,872
	26. Dader moet gestraft worden	0,97	1	,324	0,61	0,19 - 1,90	0,58	,392
	28. Slachtoffer is bang voor herhaling	1,40	1	,236	1,89	0,58 - 6,17	0,60	,294
Achtergrond Variabelen	Delict categorie	0,03	1	,869	1,13	0,27 - 4,73	0,73	,871
	Geslacht slachtoffer	1,85	1	,174	5,27	0,38 - 74,01	1,35	,218
	Leeftijd bij aanmelding	1,91	1	,167	1,05	0,96 - 1,16	0,05	,276

Noot. N=77 * Het nieuwe model heeft een toegevoegde waarde op het oude model ($p < ,100$). **De toegevoegde predictor voegt waarde toe ($p = ,054$).

Table 7 Uitkomsten van de logistische regressie analyses voor de afhankelijke variabele niet bereid vs wel bereid.

het meer eens is met de vraag of hij/zij denkt dat het de bedoeling van de dader was om hem/haar uit te kiezen, de kans groter wordt dat het slachtoffer wel bereid is. Bij elke toevoeging van een nieuwe overige vraag of achtergrondvariabele, bleven de proxy behoeften niet-significant, een overzicht van de minimum, maximum waarden van de $exp(B)$ en het significantieniveau, is te vinden in tabel 8. Hierin staan deze waarden ook gegeven voor de vragen 13 en 14.

	$Exp(B)$				p			
	Min	Max	V. 13	V. 14	Min	Max	V. 13	V. 14
Proxy Controleverlies	0,43	1,18	0,45	0,43	,194	,849	,217	,194
Proxy Verwerking	0,49	1,02	0,62	0,90	,449	,983	,584	,889
Proxy Bewustwording	1,04	2,61	2,61	1,57	,241	,934	,241	,383

Tabel 8 Minima en maxima voor $exp(B)$ en p voor de proxy behoeften bij de analyse niet bereid vs wel bereid

Hieruit blijkt dat wanneer slachtoffers ervan overtuigd zijn dat het niet de bedoeling was van de dader om het delict te plegen (en gedeeltelijk wanneer slachtoffers denken dat de dader hen niet heeft uitgekozen) de kans het grootst is dat zij niet bereid zijn om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling, dan wanneer slachtoffers dit wel denken.

- *In hoeverre voorspellen de behoeften die slachtoffers na een delict voelen de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling?*

Uit de vorige resultaten valt op te maken dat de proxy behoeften die gebruikt zijn geen voorspellende waarde hebben op de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Echter uit voorspeller vraag nummer 13 (was het de bedoeling van de dader om het misdrijf te plegen ('met voorbedachte rade')?) bleek dat wanneer de slachtoffers het met deze vraag meer eens zijn de kans groter wordt dat de slachtoffers bereid zijn om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Ditzelfde verband geldt voor de voorspeller vraag 14, deze vraag gaat over of het slachtoffer denkt dat hij/zij is uitgekozen door de dader.

- *Wat voor soort verband is er te vinden tussen de behoefte aan herstel van macht bij slachtoffers en het soort bemiddeling waarvoor gekozen wordt?*

Bij de analyse van deze subvraag zijn drie logistische regressies gedaan. Aan deze analyses is ook de variabele kwadratisch proxy controleverlies toegevoegd, om te bepalen of er sprake kan zijn van een kwadratisch verband.

Als eerste wordt er gekeken of er een verschil te vinden is tussen een poging, waarbij het slachtoffer niet bereid is ($n=6$), en de bemiddeling ($n=65$). Deze bemiddeling zijn alle soorten interactie, het omvat dus de slachtoffer-dadergesprekken, maar ook de indirecte bemiddeling. Wederom kan op basis van alleen de constante de bereidheid tot bemiddeld contact significant worden voorspelt (B -coëfficiënt= 2,35; $SE= 0,47$; $W=29,74$; $p<,0005$; zie tabel 11). Dus wanneer enkel de constante wordt gebruikt om de gegevens te verklaren, is dit voldoende, er is geen sprake dat er per se een voorspeller moet worden toegevoegd. Het toevoegen van de proxy behoeften aan het model leveren niet een significante verbetering op in de voorspelling van de bereidheid tot deelname ($\Delta\chi^2(4)=1,53$ met een $p=,822$, zie tabel 12). Vervolgens zijn één voor één de overige vragen en achtergrondvariabelen toegevoegd. Deze resultaten zijn te vinden in tabel 12. Van de overige vragen zorgde predictor vraag 13 voor een significante verbetering in het model ($\Delta\chi^2(1)=4,99$; $p=,025$). Vraag nummer 13 (was het de bedoeling van de dader om het misdrijf te plegen ('met voorbedachte rade')?) bleek de toegevoegde waarde te veroorzaken ($Exp(B)=2,01$; $SE=0,35$; $p=,050$). De $exp(B)$ is groter dan 1, dit betekent dat wanneer een slachtoffer het eens is met de gestelde vraag (in dit geval nummer 13), de kans toeneemt dat het slachtoffer een bemiddeling aangaat. Van de achtergrondvragen was er ook één voorspeller significant, namelijk 'Eerder slachtoffer geweest', dit betekent dat de toevoeging van deze predictor voor een marginaal significante verbetering van het model zorgt ($\Delta\chi^2(1)=2,84$; $p=,092$). Bij deze predictor gebeurde hetzelfde als bij de vorige logistische regressie analyse, $Exp(B)= 160363730,8$; $SE=9346,32$; $p=,998$, wat betekent dat deze predictor niet langer betrouwbaar is. Hieruit blijkt dat slachtoffers eerder geneigd zijn om deel te nemen aan bemiddeling, wanneer zij vraag 13 positief beantwoorden. De minima en maxima van de $exp(B)$'s en de significantieniveaus voor alle proxy behoeften en de kwadratische term zijn te vinden in tabel 9.

	Exp(B)			p		
	Min	Max	V. 13	Min	Max	V. 13
Proxy Controleverlies	0,12	1,16	0,12	,252	,950	,252
Kwadratische term controleverlies	0,95	1,67	1,67	,390	,939	,390
Proxy Verwerking	0,82	1,37	1,20	,666	,981	,802
Proxy Bewustwording	1,26	1,75	1,75	,265	,629	,327

Tabel 9 Minima en maxima voor exp(B) en p voor de proxy behoeften bij de analyse niet bereid (poging) vs bemiddeling

Vervolgens worden de verschillen tussen de pogingen, waarbij de dader niet bereid is ($n=5$), en de bemiddeling ($n=65$) nader geanalyseerd. Bij dit onderscheid is het slachtoffer bij beiden bereid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Echter bij de groep slachtoffers waarbij de dader niet bereid is, is het niet tot slachtoffer-daderbemiddeling gekomen. Dit onderscheid lijkt nihil, aangezien beide groepen slachtoffers bereid zijn geweest en de metingen allemaal voor de uitkomst zijn gedaan, echter kan er wel degelijk een onderscheid in te vinden zijn. Zo kan het zijn, dat de daders die niet bereid zijn, dit niet zijn doordat het delict, in hun ogen, te zwaar is geweest om het slachtoffer hiermee nogmaals te confronteren. Dit is exploratief en indirect, maar het is wel belangrijk om erachter te komen of tussen deze twee groepen verschillen in behoeften zijn aan de kant van de slachtoffers. Indien alleen de constante wordt gebruikt om een goed model rondom de gegevens te bouwen, blijkt dat dit significant is ($W=29,74$; $p<,0005$). De B -coëfficiënt hiervan is 2,53 en de standaard-error is 0,47 (zie tabel 11). Echter door de toevoeging van de proxy behoeften aan het model ($\Delta\chi^2(4)=10,81$; $p=,029$; zie tabel 13), worden de gegevens wel beter voorspeld. Deze toegevoegde waarde komt van de proxy behoefte aan bewustwording ($Exp(B)=4,04$; $SE=0,70$; $p=,046$). De $exp(B)$ betekent dat naarmate het slachtoffer hoger scoort op deze schaal de kans groter wordt dat er een bemiddeling plaatsvindt. Van de overige vragen zorgde de voorspeller vraag 20 (denkt u dat er omstandigheden of mensen waren die de dader hebben beïnvloed om het misdrijf te plegen?) voor een toegevoegde waarde aan het model ($\Delta\chi^2(1)=5,17$; $p=,029$). Het bleek dat vraag 20 ook verantwoordelijk was voor de toegevoegde waarde ($Exp(B)=0,18$; $SE=0,96$; $p=,074$). De $exp(B)$ betekent dat wanneer het slachtoffer het eens is met de vraag of omstandigheden invloed hebben gehad op de dader, de kans groter wordt dat het slachtoffer uiteindelijk geen bemiddeld contact heeft, doordat de dader niet bereid is. Bij de toevoeging van vraag 20, werd ook de proxy behoefte aan controle significant ($exp(B)=0,00$; $SE=0,82$; $p=,095$). Dit betekent dat naarmate het slachtoffer hoger scoort op de schaal proxy behoefte aan bewustwording bij dader, de kans groter wordt dat er geen bemiddeld contact plaatsvindt, doordat de dader niet bereid is. In elke nieuwe logistische regressie analyse was de proxy behoefte aan bewustwording bij de dader significant of tegen significantie aan, meer over de proxy behoeften en de kwadratische term is te vinden in tabel 10.

	Exp(B)			p		
	Min	Max	V. 20	Min	Max	V. 20
Proxy Controleverlies	0,00	0,36	0,00	,095	,698	,095
Kwadratische term controleverlies	1,05	3,00	3,00	,180	,944	,180
Proxy Verwerking	0,64	4,14	4,14	,334	,983	,334
Proxy Bewustwording	2,96	6,10	6,10	,033	,123	,070

Tabel 10 Minima en maxima voor exp(B) en p voor de proxy behoeften bij de analyse wel bereid (poging) vs bemiddeling

Tot slot zijn er de verschillen tussen de pogingen waarbij het slachtoffer niet bereid is, en de pogingen waarbij de dader niet bereid is. In deze situatie zijn er in totaal maar 9 subjecten, door dit kleine aantal, kan er geen analyse worden uitgevoerd.

	B coëfficiënt	SE	Wald	df	Significantie niveau (p)
Wel Bereid – Niet Bereid	2,76	0,52	28,59	1	<,0005
Poging (slachtoffer niet bereid) – Bemiddeling	2,53	0,47	29,74	1	<,0005
Poging (dader niet bereid) – Bemiddeling	2,53	0,47	29,74	1	<,0005

Tabel 11 Het model met enkel de constante voor de uitgevoerde logistische regressie analyses

Niet bereid, Poging vs Bemiddeling	Predictoren	Omnibus			Stap 1			
		χ^2	df	p	Exp (B)	CI	SE	p
Proxy Behoeften	Proxy behoefte aan controle	1,53	4	,822	0,32	0,01 - 10,23	1,77	,520
	Kwadratische term van proxy behoefte aan controle				1,24	0,42 - 3,66	0,55	,695
	Proxy behoefte aan verwerking				1,16	0,30 - 4,49	0,69	,832
	Proxy behoefte aan bewustwording				1,46	0,61 - 3,49	0,44	,390
	Predictoren	Omnibus			Stap 2			
		χ^2	df	p	Exp (B)	CI	SE	p
Overige Vragen	13. Voorbedachte rade	4,99*	1	,025	2,01**	1,00 - 4,01	0,35	,050
	14. Slachtoffer uitgekozen door dader	1,04	1	,308	1,43	,69 - 2,96	0,37	,331
	18. Dader bang van slachtoffer	2,44	1	,118	2,85	0,51-16,00	0,88	,234
	19. Recidive kans van dader	0,51	1	,477	0,73	0,29 - 1,81	0,46	,492
	20. Omstandigheden invloed op dader	0,61	1	,434	0,71	0,27 - 1,82	0,48	,470
	21. Slachtoffer heeft medeleven met dader	0,42	1	,519	0,77	0,33 - 1,79	0,43	,538
	23. Slachtoffer geeft zichzelf de schuld	1,62	1	,203	0,51	0,19 - 1,36	0,50	,179
	26. Dader moet gestraft worden	0,95	1	,330	0,64	0,24 - 1,75	0,51	,385
	28. Slachtoffer is bang voor herhaling	0,51	1	,474	1,35	,57 - 3,18	0,44	,492
Achtergrond Variabelen	Delict categorie	0,15	1	,696	1,27	0,37 - 4,44	0,64	,704
	Geslacht slachtoffer	0,18	1	,669	1,54	0,21 - 11,30	1,02	,673
	Leeftijd bij aanmelding	1,62	1	,204	1,04	0,97 - 1,11	0,03	,270

Noot. N=71 * Het nieuwe model heeft een toegevoegde waarde op het oude model ($p < ,100$). **De toegevoegde predictor voegt waarde toe ($p = ,050$).

Tabel 12 Uitkomsten van de logistische regressie analyses voor de afhankelijke variabele niet bereid, poging vs bemiddeling.

Wel bereid, Poging vs Bemiddeling	Predictoren	Omnibus			Stap 1			
		χ^2	df	p	Exp (B)	CI	SE	p
Proxy Behoeften	Proxy behoefte aan controle	10,81*	4	,029	0,21	0,00 - 20,57	2,34	,504
	Kwadratische term van proxy behoefte aan controle				1,11	0,31 - 3,96	0,65	,877
	Proxy behoefte aan verwerking				1,20	0,20 - 7,26	0,92	,839
	Proxy behoefte aan bewustwording				4,04**	1,02 - 15,99	0,70	,046
	Predictoren	Omnibus			Stap 2			
		χ^2	df	p	Exp (B)	CI	SE	p
Overige Vragen	13. Voorbedachte rade	0,03	1	,864	1,07	0,49 - 2,37	0,40	,863
	14. Slachtoffer uitgekozen door dader	0,01	1	,925	1,03	0,52 - 2,08	0,36	,925
	18. Dader bang van slachtoffer	0,04	1	,842	0,90	0,32 - 2,54	0,53	,840
	19. Recidive kans van dader	0,79	1	,373	0,69	0,29 - 1,64	0,44	,400
	20. Omstandigheden invloed op dader	5,17*	1	,023	0,18***	0,03 - 1,18	0,96	,074
	21. Slachtoffer heeft medeleven met dader	1,99	1	,158	1,70	0,80 - 3,64	0,39	,171
	23. Slachtoffer geeft zichzelf de schuld	1,42	1	,233	0,45	0,12 - 1,71	0,68	,240
	26. Dader moet gestraft worden	0,12	1	,730	1,15	0,53 - 2,47	0,39	,728
	28. Slachtoffer is bang voor herhaling	1,01	1	,315	1,73	0,55 - 5,43	0,59	,350
Achtergrond Variabelen	Delict categorie	0,95	1	,330	2,42	0,32 - 18,25	1,03	,390
	Geslacht slachtoffer	1,07	1	,301	0,27	0,02 - 3,70	1,34	,326
	Leeftijd bij aanmelding	1,25	1	,263	1,05	0,95 - 1,15	0,05	,349
	Eerder slachtoffer geweest	0,43	1	,513	0,47	0,05 - 4,36	1,13	,510

Noot. N=72 * Het nieuwe model heeft een toegevoegde waarde op het oude model ($p < ,050$). **De toegevoegde predictor voegt waarde toe ($p = ,046$). *** De toegevoegde predictor voegt waarde toe ($p = ,074$).

Tabel 13 Uitkomsten van de logistische regressie analyses voor de afhankelijke variabele wel bereid, poging vs bemiddeling.

6. Discussie, conclusie en aanbevelingen

Het doel van deze studie was de invloed van verschillende behoeften te bekijken op de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Dit is gedaan door middel van de reeds verzamelde gegevens van Zebel (2012). Aangezien de vragen uit deze vragenlijst over gevolgen gaan en niet over behoeften zijn er proxy behoeften opgesteld. Dit zijn schalen die uit verschillende vragen bestaan die eenzelfde gevolg meten, welke tot de behoefte kan leiden. Deze schalen waren allen betrouwbaar. In de analyses voor de eerste en tweede subvraag zijn deze schalen opgenomen in het eerste model van de logistische regressie. Wegens het aantal slachtoffers in het onderzoek, moest ervoor worden gekozen om in het tweede model telkens één overige vraag of achtergrond variabele toe te voegen. Bij de analyses voor de derde subvraag werd aan het eerste model een kwadratische term van controleverlies toegevoegd.

6.1. Discussie

Naar aanleiding van het WODC (2008) verslag en het bewezen effect van slachtoffer-daderbemiddeling (Daly, 2005; Sherman *et al.*, 2005; Strang *et al.*, 2006; Wenzel *et al.*, 2008; Wenzel, 2010; Wyrick en Costanzo, 1999), werd er verwacht dat de verschillende proxy behoeften een significant effect hadden op de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Tevens werd er verwacht, naar aanleiding van Shnabel en Nadler (2008) dat de proxy behoefte aan controleverlies (ligt het dichtste bij de behoefte aan machtsherstel) de grootste invloed zou hebben op de bereidheid om deel te nemen. Deze resultaten zijn niet naar voren gekomen, echter zijn er wel andere significante resultaten die hier besproken zullen worden. In de conclusie wordt een praktische betekenis van de resultaten voor dit onderzoek gegeven en een link gelegd met de literatuur. Ondanks de weinig significante resultaten, kunnen de resultaten die wel significant zijn nader worden bekeken en worden de omstandigheden waarmee rekening moet worden gehouden besproken.

Allereerst worden de resultaten besproken. Bij de analyses die gedaan zijn bij het onderscheid wel en niet bereid tot bemiddeld contact zijn er verschillende significante voorspellers gevonden. De voorspeller of het slachtoffer denkt dat de dader het misdrijf met voorbedachte rade heeft gepleegd, was significant. Praktisch betekent dit, wanneer het slachtoffer het meer eens is met de vraag of de dader het delict met voorbedachte rade heeft gepleegd, het slachtoffer sneller bereid is om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Dit kan komen, doordat het slachtoffer die denkt dat het delict met voorbedachten rade is gepleegd meer informatie wil over het waarom. Of het slachtoffer denkt dat de dader hem/haar heeft uitgezocht zorgde ook voor een betere voorspelling van de resultaten, maar de vraag op zich bood niet voldoende toegevoegde waarde. De richting waarin dit verband opging is dat wanneer het slachtoffer meer denkt dat de dader hem/haar heeft uitgezocht, de kans groter is dat het slachtoffer bereid is om deel te nemen aan slachtoffer dader bemiddeling. Ook dit kan te maken hebben met de extra informatie die het slachtoffer verlangt van de dader, wanneer het slachtoffer vermoedt dat hij/zij is uitgekozen. Enkele resultaten waren erg onbetrouwbaar. Dit komt waarschijnlijk doordat er te veel predictoren op een te klein aantal slachtoffers zit. Om een beter inzicht te verwerven over de invloed van deze vragen op het wel of niet bereid zijn, is het van belang om de analyses over een grotere groep slachtoffers uit te voeren.

Bij de analyses poging, doordat het slachtoffer niet bereid is en bemiddeling, zorgde de toevoeging van de vraag of het slachtoffer denkt dat het delict met voorbedachte rade is gepleegd en de achtergrondvariabele eerder slachtoffer geweest voor een verbetering van het model. Echter was de invulling van de achtergrondvariabele weer onbetrouwbaar. De andere toevoeging was dit niet. Dit betekent dat wanneer het slachtoffer het meer denkt dat het delict met voorbedachte rade is gepleegd, het slachtoffer uiteindelijk sneller bemiddeling krijgt. Dit kan te maken hebben met het idee wat leeft bij het slachtoffer. Wanneer het slachtoffer denkt dat het delict met voorbedachte rade is gepleegd, zal hij/zij hierover uitleg willen van de dader.

Als laatste analyse is het verschil tussen poging, doordat de dader niet bereid is en bemiddeling, waren er ook significante resultaten. De proxy behoefte aan bewustwording bij de dader zorgde voor een significant betere voorspelling van de gegevens en was bij alle analyses significant of tegen significantie aan. Wat betekent dat wanneer slachtoffers hoog scoren op deze schaal, de dader eerder geneigd is om aan bemiddeling mee te werken (aangezien bij deze analyse beiden afhankelijke variabelen de slachtoffers bereid zijn, zorgt de bereidheid van de dader voor de uitslag). Dat een slachtoffer hoog scoort op de schaal proxy behoefte aan bewustwording, kan een indicatie zijn dat het slachtoffer een behoefte voelt om de dader te vertellen over de consequenties die het delict met zich mee heeft gebracht. Het kan zijn dat de impact van het delict te maken heeft met de score die slachtoffers krijgen op deze schaal. Exploratief gezien kan het zijn dat wanneer het delict een hoge impact heeft op het slachtoffer, de dader een druk voelt om erachter te komen hoe het slachtoffer het delict heeft ervaren, aangezien de dader misschien ook door heeft dat het delict zwaarder is in vergelijking met andere delicten. Verder was ook de predictor of het slachtoffer denkt dat er omstandigheden of mensen invloed hebben gehad op de dader een significante verbetering in het voorspellen van de bereidheid om deel te nemen. Dit betekent waarschijnlijk dat wanneer de omstandigheden of mensen invloed hebben gehad op de dader (zoals ingeschat door het slachtoffer), deze minder snel kiest voor slachtoffer-daderbemiddeling. Dit is een interessant gegeven wat verder onderzocht dient te worden, voordat er duidelijke uitspraken over gedaan kunnen worden.

Hierna volgt er een uiteenzetting van de zwakkere punten uit het huidige onderzoek. De gegevens van Zebel (2012) zijn voor het huidige onderzoek gebruikt. Aangezien de vragenlijst op zijn onderzoek is afgestemd, is de vragenlijst niet optimaal voor het huidige onderzoek. De vragen die gesteld worden vragen direct naar de gevolgen van het delict en niet naar de behoeften die de slachtoffers voelen na het delict. Er is aangenomen dat de vragen wel indirect behoeften meten, echter kan dat in dit onderzoek niet met zekerheid worden aangetoond. Met behulp van de factoranalyse zijn verschillende vragen onder één schaal gezet, vervolgens is er door te kijken naar de vragen bepaald welke behoefte deze vragen trachten te meten, de zogenoemde proxy behoeften. Het kan ook zijn dat de vragen die als één schaal werden aangegeven, niet een proxy behoefte meten, maar alleen maar een type gevolg, waardoor de analyses niet met de juiste schalen zijn uitgevoerd. Dit betekent dat het mogelijk is dat de betrouwbaarheid wel goed is, de schalen apart meten één onderdeel en bij een hermeting wordt verwacht dat dezelfde soort scores worden behaald, maar de validiteit is niet goed, wat de schalen meten zijn dan niet de behoeften, maar enkel de gevolgen.

Het is gesuggereerd (Wyrick en Costanzo, 1999) dat voor specifieke delicten een bepaalde tijdspanne bestaat waarin slachtoffer-daderbemiddeling het meest succesvol is. Over de tijd kunnen het delict en de gevolgen die gevoeld werden anders geïnterpreteerd worden, waardoor er andere scores worden gegeven op de verschillende schalen. Wanneer er bij dit onderzoek de factor tijd weggelaten wordt, kan dit betekenen dat er een belangrijke covariaat niet wordt meegenomen, waardoor de resultaten geen goede weergave zijn van wat de gegevens te vertellen hebben. Wanneer de covariaat tijd belangrijk is bij het interpreteren van de scores, heeft dit tot gevolg dat de betrouwbaarheid van het onderzoek wordt geschaad. Immers, wanneer tijd invloed heeft op de scores, zal er bij een hermeting niet dezelfde scores worden gemeten.

Ook zit er een probleem in het opsplitsen van de gegevens. Er zijn in totaal zes slachtoffers die niet bereid zijn tot bemiddeling en vijf slachtoffers waarbij de dader niet bereid was tot bemiddeling. Doordat niet alle slachtoffers op elke vraag antwoord heeft gegeven, kan het zijn dat bepaalde slachtoffers buiten beschouwing worden gelaten, omdat er geen scores op de meegenomen vragen in de analyses zijn, hierdoor wordt dit aantal nog kleiner. Hierdoor zullen grote verschillen minder snel als significant worden gemerkt. Idealiter waren er meer pogingen, echter was hier geen invloed op uit te oefenen, gezien het feit dat de data al verzameld was en er geen mogelijkheid was om meer data te verzamelen. Daarnaast bleek uit het onderzoek van Zebel (2012) dat het lastig was om slachtoffers te vinden die bereid waren mee te werken aan het onderzoek maar geen bemiddeling wilden.

Daarnaast is er een andere variabele waar geen informatie over is. Dit onderzoek gaat over de bereidheid van slachtoffers tot deelname aan slachtoffer-daderbemiddeling. Wanneer er sprake is van een poging waarbij de dader niet bereid was, is er geen informatie over wat voor een soort interactie het slachtoffer zou willen. Tevens is het mogelijk dat wanneer de dader toch door zou willen zetten, het slachtoffer uiteindelijk niet meer bereid zou zijn. Echter zijn wel alle scores van deze groep gemiddeld genomen, terwijl er toch een onderscheid kan zijn. Ditzelfde is terug te vinden in de groep die indirect contact heeft gehad. Kwam dit indirecte contact door de dader of door het slachtoffer? De kans bestaat dat een deel van de slachtoffers uit de indirecte bemiddeling groep liever directe bemiddeling met het dader zou willen hebben. Ook de scores van deze groep zijn gemiddeld.

In conclusie zijn er veel factoren waar rekening mee moet worden gehouden bij het begrijpen waarom er weinig significante resultaten zijn gevonden die invloed hebben op de bereidheid van slachtoffers om deel te nemen aan een slachtoffer-daderbemiddeling.

6.2. Conclusie

Welke behoeften die slachtoffers voelen, leiden tot niet deelname?

Er is vastgesteld dat deze vraag niet direct met behoeften kan worden beantwoord. Maar, mits er een verband is, kan deze vraag wel met de scores op de schalen van de proxy behoeften worden beantwoord. Uit de logistische regressie is echter in het eerste model geen verband gebleken. De constante alleen bood een voldoende voorspellend vermogen. Dit betekent dat wanneer het wel of niet bereid zijn alleen moet worden voorspelt door 'een constante', zonder gebruikt te maken van bepaalde voorspellers, dit op een goede manier ging. Wel bleek dat de toevoeging van de voorspeller of het de bedoeling was van de dader om het misdrijf te plegen ('met voorbedachte rade') goed aansloot bij de data, en ook significant een bijdrage droeg aan het model. Wanneer slachtoffers denken dat het misdrijf niet met voorbedachte rade is gepleegd, zal de kans groter worden dat het slachtoffer niet bereid is om deel te nemen aan een slachtoffer-daderbemiddeling. Verder was de toevoeging van de voorspeller of het slachtoffer denkt dat de dader hem/haar heeft uitgekozen voor het delict ook een verbetering in het voorspellen van of het slachtoffer wel of niet bereid is om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Wanneer het slachtoffer dit niet denkt (dat hij/zij is uitgekozen) zal het slachtoffer sneller niet bereid zijn om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Dit zijn belangrijke punten om mee te nemen als professioneel bemiddelaar in gesprekken met slachtoffers over slachtoffer-daderbemiddeling. Dit is belangrijk, omdat de bemiddelaar beter in kan spelen op de wensen van het slachtoffer, wanneer bekend is dat het slachtoffer niet verwacht dat het delict met voorbedachte rade is gepleegd of niet verwacht dat hij/zij is uitgekozen, is de kans groter dat het slachtoffer niet bereid is en moet de bemiddelaar anders handelen dan wanneer de kans groter is dat het slachtoffer wel bereid is om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. De invloed van de voorspeller of het slachtoffer denkt dat de dader bang voor hem/haar is en de achtergrondvariabele 'eerder slachtoffer geweest' moeten worden onderzocht in een grotere groep slachtoffers, aangezien deze voorspellers zorgden voor zeer onbetrouwbare resultaten en in een grotere groep slachtoffers beter uitkomen. De hypothese was dat wanneer er lager gescoord wordt op de proxy behoeften er een grotere kans is tot niet deelname. Deze hypothese is gedeeltelijk bevestigd en gedeeltelijk ontkracht, het bleek dat de proxy behoeften geen invloed hebben op de niet of wel deelname, maar wanneer er lager gescoord wordt op of het slachtoffer denkt dat het delict met voorbedachte rade is gepleegd en of het slachtoffer denkt dat hij/zij is uitgekozen, dan is er een grotere kans op niet deelname.

In hoeverre voorspellen de behoeften die slachtoffers na een delict voelen de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling?

De behoeften voorspellen de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling niet, dit bleek uit het eerste model van de logistische regressie analyse, echter of het slachtoffer denkt dat de dader het delict met voorbedachte rade heeft gepleegd voorspelt de bereidheid wel. Wanneer het slachtoffer denkt dat de dader het misdrijf met voorbedachte rade heeft gepleegd, zal de kans groter worden dat het slachtoffer bereid is om deel te nemen. De kans dat het slachtoffer bereid is om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling wordt ook groter wanneer het slachtoffer denkt dat hij/zij is uitgekozen door de dader. Deze verbanden kunnen ontstaan, doordat het slachtoffer een verklaring verwacht van de dader wanneer het slachtoffer denkt dat het met voorbedachte rade is gepleegd of wanneer het slachtoffer denkt dat hij/zij is uitgekozen. In de hypothesen werd de verwachting uitgesproken dat de behoefte aan machtsherstel een voornaamste voorspeller zou zijn, echter is dit niet het geval geweest. Wat wel het geval is dat hoe het slachtoffer denkt over het met voorbedachte rade plegen van het delict en het uitkiezen van het slachtoffer door de dader wel een voorspeller is van de bereidheid tot deelname.

Wat voor soort verband is er te vinden tussen de behoefte aan herstel van macht bij slachtoffers en het soort bemiddeling waarvoor gekozen wordt?

Allereerst moest er duidelijk worden welke soorten bemiddeling er zijn. Er zijn op het eerste gezicht drie soorten: de pogingen, waarbij het slachtoffer of de dader niet bereid was, de indirecte, zoals pendelbemiddeling en briefuitwisseling, en de directe, zoals het slachtoffer-dadergesprek. De pogingen waarbij de dader niet bereid was, zijn echter anders gecodeerd dan de pogingen waarbij het slachtoffer niet bereid was, omdat in de eerste variant het slachtoffer wel bereid was tot bemiddeling. Vervolgens is er gekeken of de gemiddelden op de proxy behoeften van de indirecte contacten significant van de directe afweek. Dit bleek niet het geval. Beide soorten, indirect en direct, zijn gecodeerd als bemiddeling. Om een verband tussen de behoefte aan herstel van macht en het soort bemiddeling te vinden, zijn er twee logistische regressie analyses gedaan, omdat er voor de derde logistische regressie analyse te weinig slachtoffers waren. Voordat deze werden gedaan, is er een kwadratische term van de proxy behoefte controleverlies gemaakt, omdat er een kwadratisch verband werd gehypothetiseerd bij deze subvraag. Dit kwadratisch verband betekent dat slachtoffers niet bereid zijn tot bemiddeld contact wanneer zij een lage behoefte hebben aan herstel van macht, dit werd verklaard door de lage impact van het delict op het slachtoffer. Geen bereidheid tot deelname werd ook verwacht wanneer het slachtoffer een hoge behoefte heeft aan machtsherstel. Het werd verwacht dat het delict heeft gezorgd voor een grote angst voor de dader en daardoor zou het slachtoffer niet meer in contact willen komen met de dader. Een iets minder grote behoefte aan machtsherstel zou betekenen dat het slachtoffer nog wel angstig is voor de dader, maar wel over de consequenties wil praten, dit door middel van een indirecte bemiddeling en tot slot zou het slachtoffer bereid zijn tot directe bemiddeling wanneer hij/zij een gematigde behoefte aan machtsherstel voelt, waardoor hij/zij geen angst heeft voor de dader, maar wel de consequenties wil bespreken. Het bleek dat er geen significant verschil tussen de directe en indirecte bemiddeling te vinden was, waardoor deze zijn samengenomen tot 'bemiddeling'. De logistische regressies die gedaan zijn, zijn poging waarbij het slachtoffer niet bereid was en bemiddeling, en poging waarbij de dader niet bereid was en bemiddeling. Het aantal slachtoffers bij de beide pogingen, was te klein om een zinvolle logistische regressie analyse uit te voeren.

Bij de logistische regressie analyse met poging waarbij het slachtoffer niet bereid was en bemiddeling bood de constante voldoende voorspellend vermogen voor de gegevens, echter met de toevoeging van of het slachtoffer denkt dat het delict met voorbedachte rade is gepleegd, werden de gegevens significant beter voorspelt. , betekent dat slachtoffers die vinden dat de dader het misdrijf met voorbedachte rade heeft gepleegd een grotere kans hebben om deel te nemen aan bemiddeling. De kwadratische term was niet significant. Dit betekent dat het kwadratisch verband wat werd verwacht in de hypothese niet werd bevestigd in deze analyse.

Bij de logistische regressie analyse met poging waarbij de dader niet bereid was en bemiddeling bood de constante ook voldoende voorspellend vermogen voor de gegevens. Wat betekent dat enkel de constante (zonder enige predictoren) zorgde voor een voorspelling van de poging, waarbij de dader niet bereid was, en de bemiddeling, die de werkelijkheid goed weergaf. Echter waren er twee variabelen die de poging en de bemiddeling significant beter voorspelden, namelijk de proxy behoefte aan bewustwording bij de dader of het slachtoffer denkt dat omstandigheden of mensen invloed hebben gehad op de dader. De kwadratische term was wederom niet significant. Dit betekent dat ook hier de hypothese van het kwadratisch verband niet werd bevestigd. Aangezien het kwadratisch verband in de analyses die betrekking hebben op subvraag 3 niet werd gevonden, is deze hypothese niet bevestigd in de huidige gegevens. Wanneer slachtoffers een hogere score hebben op de schaal proxy behoefte aan bewustwording van de consequenties bij de dader, zal de kans groter worden dat de dader bereid is om deel te nemen. Dit kan komen doordat de dader de impact van zijn daden op dezelfde manier als het slachtoffer inschat en het slachtoffer hoger scoort op de schaal proxy behoefte aan bewustwording van de consequenties bij de dader, wanneer de impact hoger is. Wanneer het slachtoffer het eens is met dat de omstandigheden en mensen invloed hebben gehad op de dader, zal de kans groter worden dat de dader niet bereid is om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling. Wanneer slachtoffers dit juist inschatten, kan het komen doordat de dader zich niet alleen verantwoordelijk voelt voor zijn daden en zich niet geroepen voelt om het delict met het slachtoffer te bespreken.

In de hypothese is gesteld dat er een kwadratisch verband wordt verwacht tussen de behoefte aan machtsherstel en het soort bemiddeling waarvoor gekozen wordt. Dit werd getoetst met behulp van de kwadratische term van de proxy behoefte controleverlies. De proxy behoefte controleverlies ligt het dichtste bij de behoefte aan machtsherstel, omdat deze uiteen valt in onder andere een behoefte aan controle. Uit de verschillende analyses is deze term geen enkele keer significant geweest, waardoor er verondersteld kan worden dat het verband niet kwadratisch is.

Uit het bovenstaande blijkt dat de vraag over voorbedachte rade invloed heeft op de bereidheid bij slachtoffers en dat de antwoorden op de schaal proxy behoefte aan bewustwording bij de dader door slachtoffers en de vraag over de invloed van omstandigheden en mensen op de dader (zoals ingeschat door het slachtoffer) invloed hebben op de bereidheid bij daders.

Welke relatie bestaat er tussen de behoeften die slachtoffers hebben en de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling?

Met de gegevens die nu gebruikt zijn, is er een verband tussen het feit of slachtoffers denken dat de dader met voorbedachte rade het misdrijf heeft gepleegd en de bereidheid gevonden. Wanneer de slachtoffers het eens zijn met de vraag, zal de kans groter worden dat de slachtoffers bereid zijn. Verder zijn we ook te weten gekomen dat wanneer slachtoffers hoog op de schaal proxy behoefte aan bewustwording scoren de kans groter wordt dat de dader wel bereid is om deel te nemen en wanneer het slachtoffer het eens is met de vraag of omstandigheden of mensen invloed hebben gehad op de dader, de kans groter wordt dat de dader niet bereid is om deel te nemen. Dit is erg interessant echter moet dit verder worden onderzocht om de relaties duidelijk te krijgen.

6.3. Aanbevelingen

Om de verbanden tussen de behoeften die slachtoffers voelen na een delict en de bereidheid om deel te nemen aan slachtoffer-daderbemiddeling beter te begrijpen, is het van belang om dit op een andere manier te onderzoeken. Voor het vervolg onderzoek is het raadzaam om een andere vragenlijst te gebruiken waarbij van te voren goed moet worden nagedacht over wat ermee geanalyseerd moet worden. Er moet daarbij in ieder geval een onderscheid worden gemaakt tussen gevolgen en de mate waarin slachtoffers behoefte hebben om daar verandering in aan te brengen en tevens moet duidelijk zijn wat voor soort bemiddeling het slachtoffer zelf wil, dus niet alleen waar uiteindelijk voor wordt gekozen, want dit is ook afhankelijk van de dader. Wanneer een dader bijvoorbeeld totaal geen bemiddeld contact wil en het slachtoffer wil een slachtoffer-dadergesprek, kan er door middel van overleg tussen slachtoffer en bemiddelaar en bemiddelaar en dader uiteindelijk een indirecte bemiddeling tot stand komen. Een enquête is wel een goede methode om te weten te komen wat de behoeften zijn. Het is voor het slachtoffer niet extreem inspannend, aangezien een dergelijke enquête rond een kwartier duurt, tevens is er een overzichtelijk en duidelijk beeld bij de afloop, indien er met multiple choice wordt gewerkt. Ook is het aan te raden om dezelfde analyses met de nieuwe gegevens uit te voeren. Zo kan de nieuwe methode met de methode hier gebruikt worden vergeleken. De onderzoeksresultaten van het huidige onderzoek, brengen implicaties met zich mee voor de praktijk. De bemiddelaars bij Slachtoffer in Beeld kunnen in een begin stadium vragen aan het slachtoffer of deze verwacht dat het delict met voorbedachte rade is gepleegd en of het slachtoffer denkt dat hij/zij is uitgekozen. Wanneer dit het geval is, zal de bemiddelaar weten dat de kans hierbij groter is dat het slachtoffer uiteindelijk wel bereid is tot slachtoffer-daderbemiddeling. Het kan zijn dat dit verband er is, omdat het slachtoffer dan meer behoefte heeft aan uitleg van de dader. Wanneer het slachtoffer denkt dat alles op toeval is berust, zal het slachtoffer denken dat hij/zij niet werd gevolgd en zal het slachtoffer hier ook geen antwoord op willen.

7. Literatuur

- Angel, C. (2005). *Crime victims meet their offenders: Testing the impact of restorative justice conferences on victims' post-traumatic stress symptoms*. Ph.D. Dissertation, University of Pennsylvania
- Boom, ten A., Kuijpers, K.F. (2008). Behoeften van slachtoffers van delicten: een systematische literatuurstudie naar behoeften zoals door slachtoffers zelf geuit. *WODC*.
- Daly, K. (2005). A tale of two studies: restorative justice from a victim's perspective. In Elliott, E. & Gordon, R. (red). *Restorative justice: emerging issues in practice and evaluation*. Cullompton, Willan Publishing.
- Daly, K. (2005). The limits of restorative justice. In Sullivan, D. & Tifft, L. (red). *Handbook of Restorative Justice: a Global Perspective*. New York, Routledge.
- Foa, E.B., & Meadows, E.A. (1997). Psychosocial treatments for posttraumatic stress disorder: a critical review. *Annual Review of Psychology*, 48(1), 449-480.
- Garse, van L. (2012). Daders en herstel: tussen plicht, behoefte en capaciteit. In Weijers, I. (red). *Slachtoffer-dadergesprekken in de schaduw van het strafproces* (pp. ?-?). Boom Lemma Uitgevers
- Niemeyer, M., & Shichor, D. (1996). A preliminary study of a large victim offender reconciliation program. *Federal Probation*, 60(3), 30-34.
- Pemberton, A. (2007). De Nederlandse slachtoffer-dadergesprekken: een theoretische verkenning. *Tijdschrift voor Herstelrecht*, 4, 37-52.
- Pemberton, A. (2012). De slachtoffer-dadergesprekken: een victimologisch perspectief. In Weijers, I. (red). *Slachtoffer-dadergesprekken in de schaduw van het strafproces*. Boom Lemma Uitgevers.
- Sheldon, K.M. (2011). Integrating Behavioral-Motive and Experiential-Requirement Perspectives on Psychological Needs: a Two Process Model. *Psychological Review*, 118(4), 552-569.
- Sherman, L.W., Strang, H., Angel, C., Woods, D., Barnes, G.C., Bennet, S., & Inkpen, N. (2005). Effects of face-to-face restorative justice on victims of crime in four randomized, controlled trials. *Journal of Experimental Criminology*, 1, 367-395.
- Shnabel, N., & Nadler, A. (2008). A needs-based model of reconciliation: satisfying the differential emotional needs of victim and perpetrator as a key to promoting reconciliation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 94(1), 116-132.
- Slachtoffer in Beeld (2011), Jaarverslag 2010. 05-07-2012 via: <http://www2.slachtofferinbeeld.nl/jaarverslag2010/>
- Strang, H., Sherman, L., Angel, C.M., Woods, D.J., Bennet, S., Newbury-Birch, D., & Inkpen, N. (2006). Victim evaluations of face-to-face restorative justice conferences: a quasi-experimental analysis. *Journal of Social Issues*, 62(1), 281-306.
- Wenzel, M., Okimoto, T.G., Feather, N.T., & Platow, M.J. (2008). Retributive and Restorative Justice. *Law and Human Behavior*, 32(5), 375-389.
- Wenzel, M., & Okimoto, T.G. (2010). How acts of forgiveness restore a sense of justice: addressing status/power and concerns raised by transgressions. *European Journal of Social Psychology*, 40, 401-417.
- Wyrick, P.A., & Costanzo, M.A. (1999). Predictors of client participation in victim-offender mediation. *Mediation Quarterly*, 16(3), 253-267.
- Zebel, S. (2012). Een quasi-experimentele studie naar de effecten van de Nederlandse slachtoffer-dadergesprekken. In Weijers, I. (red). *Slachtoffer-dadergesprekken in de schaduw van het strafproces*. Boom Lemma Uitgevers.

8. Bijlagen

8.A. Needs-based models

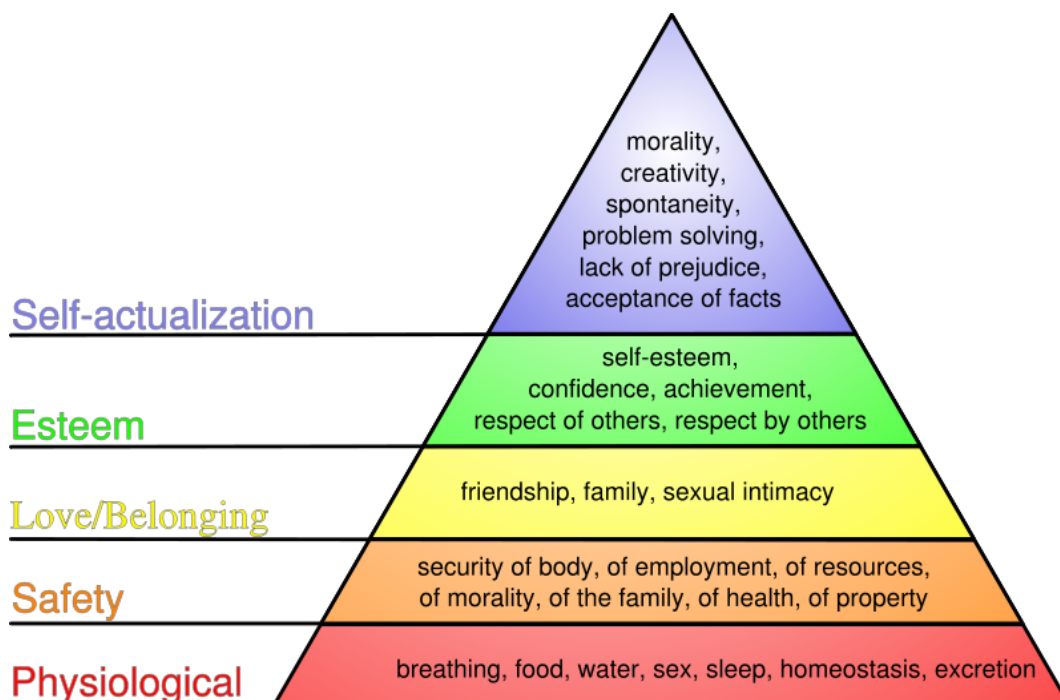
8.A.1. Needs-based model of reconciliation

Shnabel en Nadler

	<i>Role</i>	
	<i>Victim</i>	<i>Perpetrator</i>
<i>Impaired Emotional Resources:</i>	sense of power (power)	public moral image (love)
	↓	↓
<i>Resource Sought from Partner:</i>	empowerment (e.g., victim wants partner to take responsibility for causing injustice)	acceptance (e.g., perpetrator wants partner to express empathy)
	↓	↓
<i>Restore Balance by:</i>	restored sense of power	restored public moral image
	↓	↓
<i>Resulting in:</i>	increased willingness to reconcile	

8.A.2. Hiërarchie van behoeften

Maslow

8.B. Vragenlijst van Zebel (2012)

Zaaknummer:
Naam slachtoffer:
Naam interviewer:

Datum afname:
Tel.nr. slachtoffer:

VOORMETING SLACHTOFFER

INTRODUCTIE INTERVIEWER:

(LET OP: Waar hieronder 'dader' staat, kan ook verdachte gelezen worden indien van toepassing. Daarnaast kan waar misdrijf staat ook 'verkeersmisdrijf' gelezen worden indien nodig).

"Goedemorgen / middag, mijn naam is ... van Slachtoffer in Beeld. Een aantal dagen geleden heeft u aangegeven aan een bemiddelaar van SiB dat uw wil meewerken aan een onderzoek over slachtoffer-dader gesprekken. Kan ik u nu een aantal vragen stellen voor dit onderzoek? Het duurt ongeveer 10 tot 15 minuten.

Antwoord deelnemer: ja / nee

(Indien nee): Ok. Op welk ander moment kan ik u bellen om dit onderzoek af te nemen?

Antwoord:

(Indien ja) Ik zal u eerst iets meer vertellen over het onderzoek. Onder slachtoffer-dadergesprekken vallen alle activiteiten die wij doen om slachtoffers en daders met elkaar in contact te brengen. De reden dat wij u vragen willen stellen is dat wij graag willen weten wat het verschil is tussen wel of geen contact tussen slachtoffers en daders. Uw antwoorden op onderstaande vragen geeft ons hierover informatie die heel bruikbaar is. Deze antwoorden worden volledig anoniem behandeld: uw antwoorden zullen nooit worden gebruikt om te achterhalen wie u bent. Verder is uw deelname vrijwillig: u kunt op elk moment stoppen als u wilt, zonder opgaf van reden. Heeft u op dit moment vragen?

...

In ieder geval bedankt alvast voor uw medewerking en mochten er nog dingen onduidelijk zijn dan kunt u dat meteen aangeven of aan het einde van dit gesprek.

Allereerst volgt nu een voorbeeldvraag. De vraag is in de vorm van een uitspraak, waarbij u moet aangeven in hoeverre u het eens bent met die uitspraak.

Een voorbeeld van een uitspraak is:

- Ik hou heel erg van fietsen

U kunt hierop antwoorden door het cijfer 0, 1, 2, 3, of 4 te noemen. Het antwoord "0" geeft u wanneer u helemaal niet van fietsen houdt. Houdt u juist heel erg van fietsen, geef dan het antwoord "4". Het antwoord '1' staat voor "een klein beetje", '2' voor "redelijk", en "3" voor 'behoorlijk'.

U kunt altijd een antwoord veranderen als u dat wilt. Is dit duidelijk? Wat zou uw antwoord zijn op de uitspraak "Ik hou heel erg van fietsen?"

Antwoord: ..... (eventueel instructie herhalen indien nodig)

Dan begint nu het werkelijke onderzoek.

Ik zou u nu graag eerst een aantal vragen willen stellen over de mogelijke emotionele of lichamelijke gevolgen die u ervaart door het misdrijf.

In hoeverre heeft u de afgelopen week last gehad van het volgende door het misdrijf?

1. Angst om alleen te zijn

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

2. Nachtmerries

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

3. Algemene gezondheidsproblemen (hoofdpijn, lichamelijke pijn, moeilijk ademen of lopen)

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

4. Angst dat eigen spullen gestolen en/of beschadigd raken

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

5. Minder vertrouwen in andere mensen

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

6. Erg schrikken van bepaalde geluiden

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

7. Gevoel van niets kunnen of willen doen

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

8. Een negatief gevoel over uzelf

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

9. Andere problemen, namelijk: .....

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

Er volgen nu een aantal korte vragen over uw gevoelens en gedachten **op dit moment** over het misdrijf, de dader en uzelf. Bij de vragen die over de dader gaan: probeert u zich zijn of haar situatie voor te stellen.

10. Wordt u kwaad als u aan de dader denkt?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

11. Bent u bang voor de dader?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

12. Denkt u dat de dader door het misdrijf negatiever over zichzelf is gaan denken?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

13. Was het de bedoeling van de dader om het misdrijf te plegen ('met voorbedachte rade')?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

14. Denkt u dat het de bedoeling van de dader was om u uit te kiezen?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

15. Denkt u dat de dader zich schaamt voor het misdrijf?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

16. Voelt u woede over de dader?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

17. Wordt u angstig als u aan de dader denkt?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

18. Denkt u dat de dader bang voor u is?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

19. Is er een kans dat de dader vaker dit soort misdrijven zal plegen?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

20. Denkt u dat er omstandigheden of mensen waren die de dader hebben beïnvloed om het misdrijf te plegen?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

21. Voelt u enig medeleven voor de dader?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

22. Denkt u dat de dader spijt heeft van wat hij / zij u heeft aangedaan?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

23. Neemt u zichzelf iets kwalijk over het misdrijf?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

24. Lukt het u om het misdrijf te verwerken?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

25. Denkt u dat u de dader het misdrijf kan vergeven?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

26. Wilt u dat de dader gestraft wordt voor het misdrijf?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

27. Voelt u zich zwak door het misdrijf?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

28. Hoe groot is de kans dat u in de toekomst nog een keer slachtoffer wordt van een zelfde misdrijf?

{INTERVIEWER: LABEL BIJ 0 EN 4 NOEMEN!}

0	1	2	3	4
heel klein	klein	redelijk	groot	heel groot

Tot slot zou ik nog graag willen weten of u eerder ook slachtoffer bent geworden van andere misdrijven. Ik hoef niet precies alle details te weten, maar wil vooral een algemeen beeld krijgen wat betreft het jaar dat voorafging aan het misdrijf waarover de vorige vragen gingen. Aan welk jaar denkt u dan? ....

Was u in deze periode slachtoffer van een misdrijf (inclusief misdrijven waar geen aangifte voor gedaan is)?

..... ja

..... nee

(Indien slachtoffer "ja" antwoordt):

- Ging het hier om een enkel misdrijf of meerdere misdrijven? ..... misdrijven

- Kunt een korte omschrijving geven van het misdrijf of de misdrijven:

1.

2.

Dit waren de vragen die horen bij het eerste gedeelte van dit onderzoek. We zullen u over 6 tot 8 weken nogmaals bellen voor het tweede gedeelte van dit onderzoek, waarbij we u weer een aantal korte vragen zullen stellen. Zonder dit tweede gedeelte is het onmogelijk om te bekijken wat de invloed is van het wel of niet hebben van contact tussen slachtoffers en daders. Het zal weer worden afgenomen door een medewerker van SiB.

Heeft u nog vragen of wilt u nog iets kwijt over dit onderzoek? Dan kunt u dat nu aangeven. Mocht u later nog vragen hebben over dit onderzoek, dan kunt u altijd bellen met ons het kantoor van SiB. Wilt u het nummer van het kantoor? **030-2340045.**

Als u verder dan geen vragen heeft dan wil ik u zeer hartelijk danken voor uw deelname. Ik stel het zeer op prijs dat u de tijd wilde nemen om antwoorden te geven op onze vragen.